

**T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**

**2025 YILI
ARDAHAN İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
FAALİYET RAPORU**

Ocak 2026

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TABLolar	2
ŞEKİLLER	3
İL MÜDÜRÜ SUNUŞU.....	4
I) GENEL BİLGİLER	5
A. MİSYON VE VİZYON	6
B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR	7
C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER	12
1. İlin Genel Tarımsal Görünümü	12
2. Teşkilat Yapısı	13
3. Fiziksel Yapı	14
4. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı	15
5. İnsan Kaynakları	16
6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi	17
II) FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	18
A. SUNULAN HİZMETLER	19
1. Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	19
3. Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğü	20
5. Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü	24
6. Tarımsal Altyapı ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürlüğü	28
7. Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürlüğü	31
8. Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü	32
9. Çayır, Mera ve Yem Bitkileri Şube Müdürlüğü	35
10. İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü	37
11. Diğer birimler	37
B. MALİ BİLGİLER	40
1. Bütçe Uygulama Sonuçları	40
2. Mali Denetim Sonuçları	43
III) KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	44
IV) ÖNERİ VE TEDBİRLER	48
V) EK TABLOLAR	51

TABLolar

Tablo 1. Bina Varlığı	14
Tablo 2. Araç Durumu.....	14
Tablo 3. Teknolojik Kaynaklar (Adet)	15
Tablo 4. Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı	16
Tablo 5. Ardahan Gıda Üretim, Gıda Satış, Toplu Tüketim ve Yem İşletme Sayıları...	19
Tablo 6. Konularına Göre Denetim Sayıları	19
Tablo 7. Tütün ve Alkol İşlem Dağılımı	20
Tablo 8. Ardahan İli Tarla Bitkileri Verileri.....	20
Tablo 9. Ardahan İli Meyve Üretim Verileri	21
Tablo 10. Bitkisel Üretime Yönelik Destekleme Dağılımı	21
Tablo 11. Organik Bitkisel Üretim Verileri	22
Tablo 12. Organik Arıcılık Verileri	22
Tablo 13. Tohumculuk Çalışmaları Dağılımı	23
Tablo 14. Ardahan İli Hayvan Varlığı	24
Tablo 15. Ardahan İli Tarımsal İşletmelerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı.....	24
Tablo 16. Hayvancılık Desteklemeleri.....	25
Tablo 17. 2024 Yılı Ardahan Aşılama Sayıları	25
Tablo 18. UKİP (Ulusal Kalıntı İzleme Programı) Çalışmaları.....	26
Tablo 19. Veteriner Sınır Kontrol Noktası İşlem Sayıları.....	27
Tablo 20. Balıkçılık ve Su Ürünleri Faaliyetleri	28
Tablo 21. Su ürünleri Tesisleri ve Kapasiteleri.....	28
Tablo 22. Ardahan İl ve İlçeler bazında İşlenmeyen Tarım Arazileri Bilgileri	29
Tablo 23. 2025 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP Altyapı) Kapsamında Hibe Sözleşmesi İmzalan Projelerin Dağılımı	31
Tablo 24. Ardahan İli Tarımsal Örgütlerin Dağılımı.....	32
Tablo 25: TARSİM Kapsamında Yapılan Tarım Sigortaları	34
Tablo 26: TARSİM Kapsamında Yapılan Ödemeler	34
Tablo 27: CİMER Aracılığıyla Yapılan Başvuru Sayıları	35
Tablo 28: Ardahan İli Mera Tespit, Tahdit, Tahsis Çalışmaları	36
Tablo 29: Ardahan İli 2025 Yılı Tarım ve Orman Müdürlüğü Bütçe Giderleri Tablosu .	40
Tablo 30: Ardahan İli 2024 Yılı Tarım ve Orman Müdürlüğü Kurumsal Yatırım Değerlendirmesi (TL) Mustafa bey	41
Tablo 31: Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 2025 Yılı Yatırımları (TL)	42

Tablo 32: Bina Varlığı İlçelere Göre Dağılımı	52
Tablo 33: Araç Durumu İlçelere Göre Dağılımı	53
Tablo 34: Teknolojik Kaynakların İlçelere Göre Dağılımı (adet).....	54
Tablo 35: Personelin Hizmet Sınıflarına Göre İlçelere Dağılımı.....	55

ŞEKİLLER

Şekil 1. Ardahan İli Siyasi Haritası	12
--	----

İL MÜDÜRÜ SUNUŞU

Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak vizyonumuz; Türkiye Yüzyılı hedefleri doğrultusunda ilimizin tarım ve hayvancılık potansiyelini koruyan, geliştiren ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturan politikalarla güvenli bir gelecek inşa etmektir. Bu anlayışla yürüttüğümüz tüm faaliyetler, Ardahan'ın doğal kaynaklarını gözeten, üreticiyi merkeze alan ve kırsal kalkınmayı destekleyen bir bakış açısına dayanmaktadır.

İlimiz; geniş ve verimli meraları, hayvancılığa elverişli coğrafi yapısı ve geleneksel üretim kültürüyle özellikle büyükbaş hayvancılıkta önemli bir konuma sahiptir. Tarım ve hayvancılık faaliyetleri, Ardahan'ın ekonomik ve sosyal yapısının temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bu kapsamda; hayvansal üretimde verimliliğin artırılması, mera alanlarının korunması ve etkin kullanımı, bitkisel üretimde iklim koşullarına uygun planlamaların yapılması öncelikli çalışma alanlarımız arasında yer almaktadır.

İklim değişikliği, su kaynaklarındaki kısıtlar, girdi maliyetlerindeki artışlar ve küresel ölçekte yaşanan gıda arzı dalgalanmaları, tarım ve hayvancılık sektörünü doğrudan etkilemektedir. Ardahan özelinde sert iklim koşulları ve kısa üretim sezonu da dikkate alındığında, planlı üretim, kayıtlılık, modern yetiştiricilik uygulamaları ve sürdürülebilir kaynak yönetimi büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda; üreticilerimizin emeğini koruyan, gelir düzeyini artıran ve gıda güvenliğini esas alan çalışmalar kararlılıkla sürdürülmektedir.

Hayvancılıkta verim ve kaliteyi yükseltmeye yönelik desteklemeler, hayvan sağlığı ve refahına yönelik hizmetler, bitkisel üretimde yem bitkileri başta olmak üzere stratejik ürünlerin geliştirilmesi, ilimizin tarımsal kapasitesini güçlendiren temel unsurlardır. Aynı zamanda kırsal alanda yaşam kalitesinin artırılması, genç nüfusun tarım ve hayvancılığa yönlendirilmesi ve tarımsal yatırımların teşvik edilmesi hedeflenmektedir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde şekillenen tarım ve orman politikaları çerçevesinde; Ardahan'da dirençli, üretken ve geleceğe hazır bir tarım ve hayvancılık yapısının oluşturulması için çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak, paydaşlarımızla iş birliği içinde, ilimizin potansiyelini en etkin şekilde değerlendirmeyi ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sunmayı sürdüreceğiz.

Bu çerçevede hazırlanan 2025 Yılı Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Faaliyet Raporu'nun, kamuoyuna ve tüm paydaşlarımıza faydalı olmasını temenni eder; çalışmalarda emeği geçen tüm personelimize teşekkür ederim.

Harun AKILLI
Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürü

I) GENEL BİLGİLER

A. MİSYON VE VİZYON

Tarım ve Orman Bakanlığı 2024-2028 Plan döneminde;

Misyonumuz;

Başta hayvancılık olmak üzere tarımda sürdürülebilir gelişme sağlamak, meraların ıslahı ve etkin kullanımı temin etmek, hayvan hastalıkları ile etkin mücadele etmek, koruyucu hayvan sağlığının hizmetlerini yaygınlaştırmak, kaliteli hayvansal üretimi desteklemek ve üreticilerin ekonomik gücünün artırmak amacıyla tarım politikalarını il düzeyinde etkin şekilde uygulamak.

Vizyonumuz;

Hayvancılık temelli kırsal kalkınmayı destekleyen üreticinin yanında ve sahada güçlü bir kamu kurumu olmak.

B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

İl Müdürlüğümüz Bakanlığımızın Taşra Teşkilatının, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönergesi kapsamında,

- Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü
- Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğü
- Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü
- Arazi Toplulaştırma ve Tarımsal Altyapı Şube Müdürlüğü
- Çayır, Mera ve Yem Bitkileri Şube Müdürlüğü
- Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürlüğü
- Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü
- İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü

olmak üzere 8 şube müdürlüğü tarafından iş ve işlemlerini yürütmektedir.

Ardahan ilinde hizmetler merkez ve 5 ilçe teşkilatınca il genelinde yürütülmektedir.

İl Müdürlüğümüzün görev tanımı,

- a) İlin tarımsal envanterini çıkarmak ve ilin tarım üretim potansiyelini mevcut teknolojiye göre belirlemek,
- b) Her türlü il yayım programlarını hazırlamak ve yayınların kendi elemanlarına, tüketicilere ve çiftçilere ulaştırılmasını sağlamak,
- c) Çevreye duyarlı doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilirlikle ilgili yeni teknolojileri ve bilgileri çiftçilere ulaştırabilmek, ilin tarımsal yayım programını hazırlamak programın gerçekleştirilmesi için üretici, üretici örgütleri, üniversite, özel sektör ile iş birliği yapmak,
- ç) Araştırma kuruluşları ile doğrudan merkeze bağlı olan benzeri kuruluşlarla iş birliği halinde uygulamaya dönük deneme ve demonstrasyonlar programlamak ve yürütmek,
- d) İlde çiftçilerin karşılaştığı problemleri araştırma enstitülerine iletmek, çözümlerin çiftçilere iletilmesini sağlamak, ilde görev yapan personelin hizmet içi eğitimlerini koordine etmek,
- e) Tarım ürünlerinin işlenip değerlendirilmesine, pazarlamasına ve bunun için gerekli tesislerin kurdurulmasına yardımcı olacak çalışmaları yapmak, bu konuda üreticileri ve müteşebbisleri yönlendirmek,
- f) İlin tarım ürünlerini ekiliş, verim ve üretimlerini tahmin çalışmaları yapmak, tarımla ilgili her türlü istatistik bilgilerinin zamanında toplanmasını sağlamak,
- g) Hayvan ve bitki sağlığı ile gıda ve yem konusunda il düzeyinde risk kriterlerini ve yönetimi esaslarını belirleyerek değerlendirme yapmak ve gerekli iletişimi sağlamak,
- ğ) İldeki hayvanların refahının sağlanması ile salgın ve paraziter hastalıklardan korunmasını sağlamak, bulaşıcı hastalıkların yurt çapında yayılmasını önlemek amacıyla il çapında plan, program ve projeler hazırlamak, gerek bunları gerekse Bakanlık tarafından belirlenenleri, ilde uygulamak, izlemek, denetlemek,

- h) İl dahilinde çözümlenemeyen hastalık, teşhis ve tedavi problemlerini ilgili araştırma merkezlerine ve Bakanlığa intikal ettirmek, araştırma ve teşhis sonuçlarına göre gerekli tedbirleri almak,
- i) Suni tohumlama hizmetlerini yürütmek ve soy kütüğü sisteminin yurt çapında yaygınlaştırılması için il bazında gerekli çalışmaları yapmak,
- ii) Bakanlığa bağlı hayvan sağlığı ile ilgili hastane, klinik gibi merkezleri yönetmek; özel sektörde kurulacak bu çeşit tesislere Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre izin vermek ve kurulmuş olanları denetlemek,
- j) Hayvan sağlığı ile ilgili madde ve malzemelerin üretim, satış, ihracat, ithalat, taşıma, muhafazası ile ilgili kayıtları tutmak, Bakanlıkça belirlenmiş esaslarla ve yetkiyle sınırlı olarak faaliyetleri ile ilgili izin vermek, izlemek, kontrol etmek ve denetlemek,
- k) Özel sektörde kurulacak suni tohumlama istasyonları ve damızlık yetiştirme işletmelerine Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre izin vermek ve denetlemek,
- l) İl dahilinde uygulanan entegre ve münferit tarım ve kırsal kalkınma projelerinin gerektirdiği hizmetleri yapmak, yeni yapılacak projelerin gerektirdiği ön etüt ve envanter çalışmalarını yürütmek,
- m) Projeye dayalı olarak kurulacak işletmelere ait kredi taleplerini inceleyerek uygun olanların gerekli proje ve çiftlik geliştirme projelerini hazırlamak,
- n) İl dahilindeki bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili iç ve dış karantina hizmetlerini mevzuatı doğrultusunda yürütmek, resmi ve özel mezbaha ve kombinaları sağlık yönünden denetlemek, ildeki damızlık boğa, koç, teke ve aygırların sağlık kontrollerini yapmak, uygun olmayanları enemek,
- o) İl dahilinde bitkilere zarar veren zararlı hastalık ve organizmaların tespitini yapmak ve koruma programlarını hazırlamak, onaylanmış programların uygulanmasını sağlamak,
- ö) İl dahilinde faaliyette bulunan bitki koruma ürünleri, zirai mücadele alet-makineleri, tohum ve gübre bayileri ile ilaçlama yapan özel ve tüzel kişilerin kontrolünü yapmak, gıda ve yem stokları, gıda ve yem konularını ilgilendiren etüt ve envanterleri hazırlamak, ruhsatlı yem fabrikalarını asgari teknik ve sağlık şartları bakımından denetlemek, gıda ve yem sanayileri ürünlerinin belirlenmiş esaslara uygunluğunu denetlemek, ihracat ve ithalatında Bakanlık ile ilgili işlemlerinin il düzeyindekilerini yürütmek,
- p) Bitki, hayvan, gıda ve yem güvenliğini gözeterek tüketiciyi ve halk sağlığını koruma amacıyla il düzeyinde tedbirler almak, Bakanlıkça belirlenen tedbirlerin ilde uygulanmasını sağlamak, izlemek, değerlendirmek, konusunda faaliyet gösteren laboratuvarları mevzuatı çerçevesinde belgelendirilmek, kaydını almak, izlemek, yetkili oldukları hususlarda denetlemek,
- r) Su ürünlerinin ve su ürünleri kaynaklarının sürdürülebilirlik temelinde işletilmesi ve geliştirilmesini sağlamak, buna yönelik koruma önlemlerini gerçekleştirmek, avcılık ve yetiştiriciliğe, su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanmasına, balıkçı barınakları ve balıkçılık ve su ürünleri alt yapılarının geliştirilmesi ve işletilmesine, su ürünleri ile ilgili her türlü bilgi ve belge toplanmasına ve bu bilgilere yönelik kayıt sisteminin geliştirilmesine ilişkin düzenlemeleri uygulamak, getirilen düzenlemeler kapsamında izleme, kontrol ve denetim ile cezai müeyyideleri gerçekleştirmek, su ürünleri ile ilgili inceleme ve değerlendirmeler yapmak ve her türlü teşvik ve koruma tedbirlerinin alınmasını, üretim alanlarının kiralanması ve işletilmesini ve buralarda verimliliğin

artırılmasını sağlamak, su kaynaklarının kirletilmesini önleyecek ve su ürünlerini zarardan koruyacak tedbirleri almak ve aldirmek, balıkçılık ve su ürünleri ilgili ihracat, ithalat işlemlerini mevzuatı çerçevesinde yürütmek.

s) Mera tespit tahdit, ıslah ve tahsis ile mera dışına çıkarılma ve bu gibi yerler ile ilin içerisinde bulunduğu tarım havzasına dair faaliyetlerde mevzuatı doğrultusunda işlemler yürütmek, tarım arazisinde ekili, dikili alanlarının ve bunların ürünlerinin taşınır ve taşınmaz çiftçi mallarının korunmasını ve tabii afetlerden zarar gören çiftçilere özel mevzuatına göre yardım yapılmasını sağlamak için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak ve çalışmalara yardımcı olmak,

ş) Projeler çerçevesinde köylerde istihdam imkânlarını artırmak amacıyla el sanatlarının geliştirilmesini, yayılmasını ve tanıtılmasını sağlayıcı ve mamullerinin pazarlanmasını kolaylaştırıcı tedbirler almak,

t) Çiftçilerin kooperatif veya birlik şeklinde teşkilatlanmasını ve kooperatifçiliği teşvik etmek, bu amaçla etüt ve projeler hazırlamak, kooperatiflerin ve birliklerin kurulması için teknik ve yetkisi dahilinde mali yardımda bulunmak ve denetlemek,

u) Örnek çiftçi yetiştirmek gayesi ile çiftçi kadınlar ile çiftçi çocukları ve gençleri için eğitim programları ve projeleri uygulamak,

ü) Gıda, gıda katkı maddeleri ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeler konusunda faaliyette bulunan yerlerin gerekli kayıtları yapmak, izinleri vermek, üretim işleme ve satış yerlerini mevzuatı çerçevesinde denetlemek, bu malzemelerin ihracat ve ithalatında Bakanlık ile ilgili işlemlerinin il düzeyindekilerini yürütmek,

v) Tohumluk üretimlerinin beyanname kabulü, tarla kontrollerini yapmak ve numune alarak ilgili kuruluşlarına göndermek,

y) Tohumluk piyasasında yetkilendirme ile ilgili faaliyetleri yürütmek,

y) Tohumluk üretici ve bayilerinin kontrolünü yapmak,

z) Tohumluk, süs bitkileri, doğal çiçek soğanları ve kesme çiçek ile ilgili ithalat ve ihracat işlemlerini yürütmek,

aa) Bakanlıkça yürütülen iç ve dış kaynaklı entegre ve münferit bitkisel üretim, hayvancılık ve su ürünleri üretim, değerlendirme, pazarlama ve kırsal kalkınma projelerinin il ile ilgili kısımları uygulamak, uygulatmak, hibelerin zamanında ve amacına uygun olarak kullanılmasını takip ve kontrol etmek,

bb) Küresel iklim değişiklikleri, tarımsal çevre, kuraklık, çölleşme ile ilgili çalışmalar il düzeyinde olanları yürütmek, diğer afetler ve tarım sigortası ile ilgili olarak 14/6/2005 tarihli ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu çerçevesindeki uygulamaların yaygınlaştırılmasına yönelik eğitim, yayım ve tanıtım ve mevzuatla verilen diğer çalışmaları yapmak,

cc) Hayvan ıslahı faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin veri tabanı çalışmalarını yürütmek, Bakanlıkça düzenlenen suni tohumlama kurslarına ilişkin koordinasyonu sağlamak, suni tohumlama yapma izni vermek, sperma ve embriyo üretim merkezleri ve laboratuvarlarının kontrol ve denetimlerini yapmak,

çç) Büyükbaş ve küçükbaş damızlık yetiştiriciliği yapılan işletmelerin teknik yönden kontrolünü yapmak,

dd) Hayvancılık projeleriyle ilgili personel eğitimi ve bütçe ihtiyaçlarını tespit etmek ve ilin hayvancılık konusunda üretim potansiyelini belirlemek, mevzuatı doğrultusunda

projeler yapmak, yürütmek, İlde hayvansal üretimin insan sağlığı ve ekolojik dengeyi koruyucu yöntemlerle yapılmasına ilişkin çalışmalar yapıp bunları denetlemek,

ee) Projeye dayalı olarak kurulmak istenen hayvancılık işletmelerine ilişkin teknik yardım taleplerini değerlendirmek,

ff) İl dahilinde faaliyette bulunan her türlü gübre ve toprak düzenleyicilerin üretim yerleri, gübre bayileri ile bu bayilerin depolarını ve buralardaki piyasaya arz edilmiş ürünleri belirlenmiş esaslara göre uygunluğunu denetlemek,

gg) Bakanlığın il müdürlüklerine yetki devri yaptığı gübreler için ithalat uygunluk belgelerini düzenlemek,

hh) İlde ilk defa faaliyete geçen gübre fabrikaları ile gübre üretim yerleri için lisans başvurularında, bu fabrika ve üretim yerlerinin mevzuata uygunluğunu denetlemek, uygunluk raporunu Bakanlığa göndermek,

ıı) İlde bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimi ile ilgili bilgi sistemlerinin kurulması ve kullanılmasını sağlamak,

ii) Kayıt sistemleri veri girişleri ve kayıt sistemlerine dayalı destekleme uygulamalarını yapmak,

jj) Tarımsal üretimi arttırmak, geliştirmek, kolaylaştırmak, kalitesini arttırmak ve maliyeti düşürmekle ilgili iş ve işlemleri usulünce yürütmek, çiftlik muhasebe veri ağının il ile ilgili kısımlarını mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirmek,

kk) Üreticilerce toprak analiz sonuçlarına dayalı gübre kullanımını sağlamak için eğitim çalışmaları yapmak,

ll) İlde bulunan toprak-bitki –sulama suyu analiz laboratuvarlarının yetkilendirilmesi ve faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça istenen hususları yerine getirmek.

mm) Alternatif üretim tekniklerine yönelik üretici, üretici örgütleri, müteşebbis ve tüketicilere eğitim ve yayım hizmetlerinde bulunmak, denetim faaliyetlerini yürütmek, alternatif tarımsal üretim tekniklerine yönelik Bakanlıkça verilecek görevleri yapmak.

nn) Sulamaya açılan alanlarda tarım tekniklerini çiftçilere öğretmek ve yaymak,

oo) İlin, tohum, fidan, fide, gübre, ilaç, aşı, serum, zirai alet ve makine, damızlık hayvan, yumurta, civciv, balık yavrusu ve yumurtası, ipek böceği tohumu, ana arı, kovan, sperma zirai kredi gibi girdi ihtiyaçlarını ilçelerden gelen bilgiler ışığında tespit etmek, bunların tedarik ve dağıtımı için T.C. Ziraat Bankası, Tarım Kredi Kooperatifleri, Tarım Satış Kooperatifleri, tarımsal amaçlı kooperatifler, döner sermaye, bütçe imkanları ve varsa fon gibi kaynaklardan yararlanmak üzere tedbirler almak,

öö) Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerini düzenleyen, 8/9/2006 tarih ve 26283 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemleri yapmak, uygulamaları yaygınlaştırmak için eğitim, yayım ve tanıtım çalışmaları yapmak,

pp) İlde kurulu bulunan döner sermaye işletmesi ile ilgili iş ve işlemleri mevzuatına uygun olarak yürütmek,

rr) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile arazi edindirme, tarım arazilerinin parçalanmasını önlemek, arazi düzenlemesi ve toplulaştırması, sulama verimliliğini arttırmak için uygun sulama tekniklerinin kullanılması ve tesislerinin yapılması, toprak kaynaklarını korumak, tarla içi geliştirme hizmetlerini yürütmek, 3083 sayılı Kanun çerçevesinde ve Bakanlıkça verilen yetki ve görevler dahilinde gerekli faaliyetleri

yapmak,

ss) İlde bulunan Bakanlık kuruluşları arasında merkezden istenen verilerin toplanarak merkez kuruluşlarına bildirilmesi ve Bakanlıkça verilen talimat çerçevesinde koordinasyonu sağlamak,

şş) Bakanlıkça önceden tespit edilen ilke ve esaslar çerçevesinde hazırlanan il yıllık yatırım ve bütçe tekliflerinin planlanmasını, uygulamasını ve değerlendirmesini yapmak, tt) İlde, Bakanlığın orta ve uzun vadeli strateji politikaları çerçevesinde çalışmalarını yürütmek.

uu) Sivil savunma, afet, acil durum, seferberlik ve savaş hali ile koruyucu güvenlik hizmetlerini mevzuata uygun olarak sivil savunma uzmanları eliyle yürütmek.

üü) Kırsal alanda yaşayan kadınların tarımsal üretime katılımını ve istihdamını sağlamak, kadın örgütlerini ve girişimci kadınları desteklemek, kırsalda kadının konumunu iyileştirmek, fiziksel ve sosyal çevre ile olan ilişkilerini düzenlemek ve kapasitesini artırmak için gerekli çalışmalar yapmak, projeler hazırlamak, uygulamak, izlemek ve değerlendirmek.

vv) (Ek: 28.8.2015 tarihli ve 38 sayılı Olur) İlçe müdürlüklerinin kurulmadığı yerlerde bu Yönerge ile belirlenmiş görevlere ilişkin iş ve işlemleri yapmak,

yy) Mevzuatla verilen diğer görevler ile Bakanlık ve vali tarafından verilecek benzeri görevleri yapmak.

C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

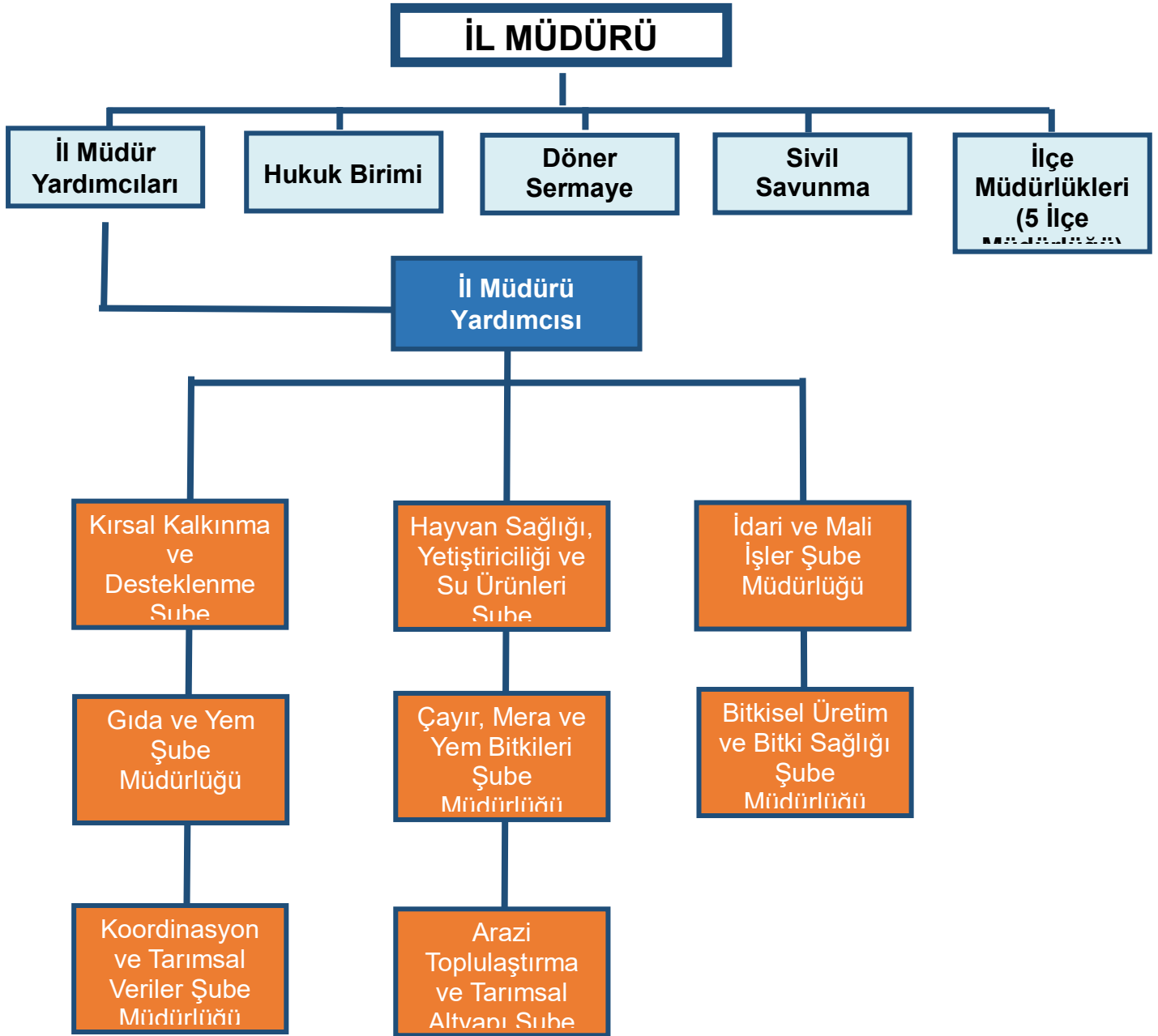
1. İlin Genel Tarımsal Görünümü

Şekil 1. Ardahan İli Siyasi Haritası

• Nüfus (TÜİK)	: 91 bin 354 kişi
• Yüzölçümü	: 49.340.000 dekar
○ Orman Alanı (TÜİK)	: 4.340.000 dekar (Yüz ölçümünün %8.8)
○ Toplam Tarım Alanı (TÜİK)	: 743.098 dekar (Yüz ölçümünün %1.5)
○ Çayır-Mera Alanı (TÜİK)	: 20.500 dekar (Yüzölçümünün %0.04)
○ Diğer (Yerleşim alanı vb)	: 44.247.802 dekar (Yüz ölçümünün %89.7)

2. Teşkilat Yapısı

3. Fiziksel Yapı

İl Müdürlüğümüzün merkezde en üst katı lojman lojman olmak üzere 1 hizmet binası, Hayvan Sağlığı ve Su Ürünleri Şubesi için ek hizmet binası, Çıldır ilçesinin 1 adet olmak üzere toplam 3 adet hizmet binası bulunmaktadır. Diğer ilçelerimiz Kaymakamlık Binasında hizmet vermektedir. Ayrıca garaj ve lojman olmak üzere 2 tesise sahiptir

Tablo 1. Bina Varlığı

Kurum	Adet	m ²	Yapım Yılı	Mülkiyeti Kime Ait
İl Müdürlüğü	Ana Hizmet Binası	1200 m ² (Zemin+2 kat)	1990	Hazine
	Lojman Binası	840 m ² (B+Z+1) Bodrum katta kalorifer kazanı sistemi, zemin ve 1. Katta toplam 4 daire	190	
	Lojman	400 m ² Hizmet binasının 3. Katında 2 daire	1990	Hazine
İlçeler Toplam *	Hizmet Binası	1 adet		
	Lojman	-		

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS)

* İlçelere göre dağılım Ek Tablolar (Tablo 8) içerisinde verilmektedir.

İl Müdürlüğümüzün merkezde 13, ilçelerde 10 adet olmak üzere toplam 23 adet hizmet aracı bulunmaktadır.

Tablo 2. Araç Durumu

	Hizmet Aracı Sayısı				
	Envanter		Kiralama	Geçici Tahsis	Toplam
	Model Yılı	Adet			
İl Müdürlüğü				-	
Makam Aracı	2021	1	1	-	1
Minibüs	2012	1	-	-	1
Minibüs	2014	1	-	-	1
Pickup	2013	2	-	-	2
Pickup	2014	1	-	-	1
Pickup	2005	1	-	-	1
Camlı van	2023	1	-	-	1
Camlı van	2021	4	4	-	4
4*4 Arazi Binek	2021	6	6	-	6
Pickup	2021	1	1	-	1
Pickup	2015	4	-	-	4
İlçeler Toplam *		5	-		10
Genel Toplam		11	12		23

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS, İl Müdürlüğü Kayıtları vb.)

* İlçelere göre dağılım Ek Tablolar (Tablo 9) içerisinde verilmektedir.

4. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı

Bakanlığımızın hedef ve politikaları doğrultusunda iş modelleri ve yürütülen iş süreçlerine uygun olarak bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi, internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları, bilgi sistemleri ve teknolojileri, yapay zekâ ve büyük veri alanlarında çalışmalar yürütülmektedir

Ayrıca İl Müdürlüğümüz merkez ve ilçelerde sahip olduğu donanım araçlarına ve teknolojik kaynaklara ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3.Teknolojik Kaynaklar (Adet)

Malzemenin Adı	Merkez	İlçeler Toplam*	Genel Toplam
Masaüstü Bilgisayar	112	91	203
Dizüstü Bilgisayar	14	13	27
Tablet Bilgisayar	2	0	2
Yazıcı	67	72	139
Fotokopi Makinesi	7	5	12
Tarayıcı	5	8	13
Faks	0	4	4
Projeksiyon Cihazı	3	13	16
Telefon	18	24	42
Modem	0	4	4
Fotoğraf Makinesi	4	2	6
Kamera	13	21	34
Video	2	1	3

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS)

* İlçelere göre dağılım Ek Tablolar (Tablo 10) içerisinde verilmektedir.

5. İnsan Kaynakları

İl genelinde 454 memur, 86 işçi ve 114 4/B sözleşmeli olmak üzere toplam 654 personel görev yapmaktadır.

Tablo 4. Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı

ÜNVAN	Merkez	İlçeler Toplam*	Genel Toplam
İl Müdürü	1	-	1
İl Müdür Yardımcısı	1	-	1
Şube Müdürü	8	-	8
İlçe Müdürü	-	5	5
AVH	1	-	1
GİH	1	3	4
THS	16	6	22
SHS	12	17	29
YHS	-	-	-
4/B Sözleşmeli	45	49	94
İşçi	17	9	26
Hizmet Alımı (Şoför vb.)	-	-	-
Toplam	102	89	191

AVH: Avukatlık Hizmetleri Sınıfı, GİH: Genel İdare Hizmetleri Sınıfı, SHS: Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı, THS: Teknik Hizmetler Sınıfı, YHS: Yardımcı Hizmetler Sınıfı

Kaynak: (Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi-PBYS)

* İlçelere göre dağılım Ek Tablolar (Tablo 11) içerisinde verilmektedir.

6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik kapsamında, kurumumuz tarafından sunulan bütün hizmetler ve bu hizmetlerin standartları belirlenmiş ve kurum girişine görülebilir yerde panolarda asılmıştır. İç Kontrol Standartları Tebliği kapsamında, İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, izlenmesi ve geliştirilmesi için yeni birim risk ekibi oluşturularak Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığına bildirilmiştir. Bakanlık Risk Eylem Planında belirlenen iyileştirme stratejilerinin belirlenen takvime göre uygun olarak 24 Haziran 2025 ve 13 Kasım 2025 tarihlerinde Bakanlığımızın “Birim Risklerinin Değerlendirilmesi” kısmına veri girişi yapılmış Bakanlık Risk Yönetimi Eylem Planına alınmayan riskler belirlenerek İç Kontrol Sistemi’ne girişi yapılmıştır.

- İl Müdürlüğümüzde 2025 yılında 11 risk mevcut olup 11 riskte iyileştirme çalışmaları devam etmektedir.
- Aralık aylarında İç Kontrol Sistemi Soru Formu doldurularak Strateji Geliştirme Başkanlığına gönderilmiştir.

II) FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. SUNULAN HİZMETLER

1. Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü

1.1. Gıda Denetim ve Denetçi Sayıları

2025 yılı içerisinde 927 adet gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeler üreten iş yerlerine 25 kontrol görevlisi tarafından 1.700 adet denetim gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 829 adet gıda satış ve toplu tüketim yeri gıda işletmelerine 1.385 denetim gerçekleştirilmiştir. İlimizde 2025 yılı içerisinde 1.017 adet gıda ve yem işletmesine toplam 1.700 denetim yapılmıştır.

Gıda denetim çalışmaları il merkezinde toplamda 6 kontrol görevlisince yürütülmekte olup, 6 ilçede olmak üzere il genelinde kontrol görevlisi sayı 25'tir.

1.2. Gıda Üretim, Gıda Satış, Toplu Tüketim ve Yem İşletme Sayıları

İl genelinde 1.031 işletme bulunmakta olup işletmelerin dağılımları aşağıdadır.

Tablo 5. Ardahan Gıda Üretim, Gıda Satış, Toplu Tüketim ve Yem İşletme Sayıları

İLÇELER	Satış toplu tüketim işletme Sayıları	Yem işletme sayıları	Üretim işletme sayıları	Diğer işletmeler	Toplam işletme sayıları
Merkez	432	25	55	3	515
Göle	167	28	35	1	237
Çıldır	64	10	6	-	80
Hanak	62	12	6	-	80
Posof	57	8	5	-	70
Damal	47	7	5	-	59
TOPLAM	829	90	112	4	1.031

1.3. Konularına Göre Denetim Sayıları

İl genelinde denetim çalışmaları kapsamında 1.700 denetim hizmeti yürütülmüştür.

Tablo 6. Konularına Göre Denetim Sayıları

Denetim Sebebi	Denetim Sayısı
Alo 174 Gıda Hattı	70
Bakanlık/İl/UKİP Yıllık Numune Alma Planı	91
CİMER	14
Rutin Denetim	1.035
Onay/Şartlı Onay/Kayıt Denetimi	17
Takip Denetimi	118
Yem Denetimi(rutin)	48
Diğer	327

1.4. Olumlu/Olumsuz Numune Sayıları

2025 yılı içerisinde il genelinde Merkez ve İlçe Müdürlüklerimiz tarafından yapılan denetimler sırasında 90 adet ürün numunesi alınmıştır. Alınan numunelerin 89 adedi uygun, 1 adedi ise uygunsuz olarak tespit edilmiştir.

1.5. İdari Para Cezaları

İlimiz genelinde 2025 yılı içerisinde yapılan denetim ve numune sonuçlarına göre; 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. ve 41. Maddeleri gereği 1.892.879 TL değerinde 30 adet İdari Para Cezası uygulanmıştır. İdari Para Cezalarının 1 adedi Taklit ve Tağşişten uygulanmıştır.

1.6. İthalat ve İhracat Rakamları

İlimiz genelinde 2025 yılı içerisinde 0 adet ithalat işlemi gerçekleştirilmiştir. 0 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir.

1.7. Tütün ve Alkol Verileri

İl genelinde tütün ve alkol satan iş yerlerine toplam 57 belge düzenlenmiştir.

Tablo 7. Tütün ve Alkol İşlem Dağılımı

İl Genelinde Tütün Ve Alkol Satan İş Yerleri	Verilen Belge Sayısı
Perakende alkollü içki satıcısı	19
Perakende tütün satıcısı	32
Nargilelik tütün mamulü sunum uygunluk belgesi	4
Açık içki satıcısı	2
Toplam	57

1.8. Okullarda Eğitim Verilen Öğrenci Sayıları

11 okulda 1.093 öğrenciye gıda güvenilirliği ve gıda israfı konusunda eğitim verilmiştir.

2. Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğü

2.1. Bitkisel Üretim Verileri ve Bitkisel Üretimde Öne Çıkan Ürünler

Tarla Bitkileri

İlde tarımı yapılan tarla grubu ürünlerin tamamına yakını doğrudan veya dolaylı olarak hayvancılık sektörünü destekler ürün deseninden oluşmaktadır. Çayır otu hariç diğer yem bitkileri grubu tarım alanının %20'undan fazlasında yer almaktadır.

Tablo 8. Ardahan İli Tarla Bitkileri Verileri

Ürün	2024		2025	
	Alan (da)	Üretim (Ton)	Alan (da)	Alan (da)
Çayır Otu	181.357	201.487	296.212	329.091
Buğday (Diğer)	74.043	15.771.159	166.215	35.403.795
Arpa (Diğer)	107.663	23.255.208	148.068	31.982.688
Yonca (Y. Ot)	6.703	4.692.100	3.977	2.783.900
Yulaf (Y. Ot)	264.610	209.571.120	115.731	91.658.952

Korunga (Y. Ot)	22.357	14.017.839	15.585	9.771.795
Çavdar (Y. Ot)	52.445	20.978.000	4.921	1.968.400
Fiğ (Y. Ot)	71.473	49.173.424	17.294	11.898.272
Patates (Diğer)	197	430.695	6	13.056
Tritikale (Yeşil Ot)	4.493	3.279.890	882	643.860
Fasulye (Kuru)	114	28.615	4	1.000
Diğer	858	1.700	66.866	132.394
Toplam	786.318	341.401.237	835.761	186.587.203

Meyve

İlimizde iklim şartlarının sert geçmesine bağlı olarak meyve yetiştiriciliği bitkisel üretimde daha az pay almaktadır. Meyvecilik daha ılıman ve rakımın düşük olduğu ilçelerde dağınık tarım arazi sınırı veya teraslama amaçlı ve küçük parseller bazındadır. Bölgenin sosyal ve kültürel alışkanlıkları meyve çeşitliliğini etkilemiştir.

Tablo 9. Ardahan İli Meyve Üretim Verileri

Ürün	2024			2025		
	Meyvelik Alanı (da)	Meyve Veren Ağaç	Üretim (Ton)	Meyvelik Alanı (da)	Meyve Veren Ağaç	Üretim (Ton)
Armut	64	812	37.352	75	812	18.676
Kiraz	6	1005	24.120	4	1005	25.125
Ceviz	73	1015	97.440	65	1005	66.330
Elma	291	13.545	392.805	356	13.545	419.895
Erik	278	820	26.240	280	820	28.700
Diğer	1	15	330	20	15	375
Toplam	713	17.212	578.287	800	17.202	559.101

Sebze

İlimizde iklim şartlarının sert geçmesine bağlı olarak sebze yetiştiriciliği bitkisel üretimde daha az pay almaktadır. Daha ılıman ve rakımın düşük olduğu ilçelerde sebze tarımı daha yoğun yapılmaktadır.

2.2. Bitkisel üretim desteklemeleri

Tablo 10. Bitkisel Üretime Yönelik Destekleme Dağılımı

Destekleme Adı	İşletme Sayısı	Destekleme Alanı (da)	Destekleme Tutarı (TL.)
Mazot Gübre Desteği	13.946	787.301	129.302.539,96
Yem Bitkileri Desteği	6017		30.417.278,64
Hububat Baklagil ve Dane Mısır Fark Desteği	3	118	36.656,26
Organik Tarım Desteği	42	2.984	164.140,06
Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği	117	798	59.244,18
2024 yılı üretim sezonuna ait ve 2024 yılında ödemesi yapılan toplam desteklemeler			159.979.859,10
Toplam			159.979.859,10

2.3. Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları

Organik Tarım Faaliyetleri

Organik ve Coğrafi İşaretli Ardahan Çiçek Balı Üretim Projesi, ilimizde 2025 yılında toplam 13 çiftçiye organik arıcılık için KSK hizmet alımı desteği sağlanmıştır. Organik arıcılarımıza toplamda 247 adet organik kovan, dip tahtası, çerçeve, kuluçka ve balık malzeme alımı gerçekleştirilmiştir.

Tablo 11. Organik Bitkisel Üretim Verileri

Süreç	Gerçek Çiftçi Sayısı	Gerçek Üretim Alanı (ha)	Doğal Toplama Alanı (ha)	Nadas Alanı (ha)	Toplam Alan (ha)	Üretim Miktarı (Ton)
Geçiş	59	5253	0	0	5253	13846
Organik	40	5089	0	0	5089	1361

Tablo 12. Organik Arıcılık Verileri

Ürün Çeşidi	İşletme Sayısı / Adet		Kovan Sayısı / Adet		Üretim Miktarı / Ton	
	Geçiş	Organik	Geçiş	Organik	Geçiş	Organik
Bal	12	1	1600	Bal	12	1

İyi Tarım Faaliyetleri

İyi Tarım Uygulamaları kapsamında piyasa denetimleri yapılmıştır.

2.4. Bitkisel Üretimin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar

Ardahan İli Ata Tohum Kavılca Üretiminin Yaygınlaştırılması Projesi ile 25 çiftçimize 10.000 kg kavılca mahsülü dağıtımı yapılmıştır.

Ardahan İli Posof İlçesi Sebze Üretiminin Geliştirilmesi Projesi ile 80 çiftçimize 63.180 adet fide dağıtımı yapılmıştır.

2.5. Bitki sağlığı ile Bitki Sağlığı Uygulama Programları

Buğday Entegre Mücadele kapsamında süne ve tarla faresi zararlılarında yaklaşık olarak 1126 da alanda survey çalışması yapıldı.

Özel survey çalışmaları kapsamında; 673 da alanda Süne, 208 da alanda Tarla Faresi surveyi yapılmış olup zararlılara rastlanmamıştır.

Karantinaya Tabi Zararlı Organizmalar Surveyleri kapsamında 22 da alanda Turunçgil uzun antenli böceği, 21 da alanda Monilya hastalığı surveyleri yapılmış olup ilgili zararlı ve hastalığa rastlanmamıştır.

Ayrıca 26 adet feromon tuzak ile elma iç kurdu ve akdeniz meyve sineği izlemesi yapılmıştır.

2.6. Bitkisel Üretime Yönelik Diğer Çalışmalar

Bitki Koruma Ürünleri ve Zirai Mücadele Alet ve Makineleri Bayii Hizmetleri

Karantinaya Tabi Zararlı Organizmalar Surveyleri kapsamında monilinia ve tuzunçgil uzun antenli böceği ile mücadele için 43,74 dekar alanda makroskobik muayene yapılmış olup etmenlere rastlanılmamıştır.

Bitki Karantinası Çalışmaları

Hasatta Dane Kaybı ve Anız Yangınlarının Önlenmesi Çalışmaları

Biçerdöverle hasat işleminin uygun ürünlerin yoğun olarak yetiştirildiği 6 İlçe Müdürlüğümüz ile İl Müdürlüğümüzce oluşturulan ve 8 kişiden oluşan 4 ekip ile kontrol ve bilgilendirme çalışmaları yürütülmüştür.

Çalışmalar kapsamında toplam 10 farklı biçerdöver kontrol edilmiştir.

2025 Yılı Anız Yangınlarının önlenmesi ile ilgili valilik tebliği yayınlanmıştır.

Bitki Besleme Birimi Çalışmaları

İlimiz genelinde 14 adet gübre bayisi bulunmakta olup, bayii ve üreticilere yönelik 168 adet denetim gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımız programı kapsamında 1 adet numune analize gönderilmiştir.

Piyasaya Arz Edilen Gübrelerin İzlenmesine Yönelik Tebliğ gereği kurumlarla iş birliği halinde ilimizde faaliyet gösteren 14 adet gübre bayimizde kamera sistemi mevcut olup, İçişleri Bakanlığı Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezi (GAMER) tarafından izlenmektedir.

Gübrelerin piyasa gözetim ve denetiminin daha etkili yürütülebilmesi, gübreler ile ilgili daha sağlıklı politika geliştirilebilmesi ve daha etkin planlama yapılması amacı ile Bakanlığımızca uygulanan Gübre Takip Sistemi (GTS) üzerinden üretici/ithalatçıdan nihai tüketiciye kadar olan gübre hareketleri izlenmektedir.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Programı kapsamında 1 adet gübre numunesinin analiz süreci takibi yapılmıştır. 2025 yılında 821.63 ton gübre kullanılmış olup gübreleme ile ilgili bilgilendirmeler satış pazarlama ve tüketici kanallarında yapılmıştır.

Tohumluk Birimi Çalışmaları

2025 Yılı içerisinde ilimizde tohumculuk sektöründe faaliyet gösteren 6 işletmeye 6 denetim yapılmıştır.

Tablo 13. Tohumculuk Çalışmaları Dağılımı

Faaliyet Alanı	İşletme Sayısı	Denetim Sayısı	Numune Sayısı	Sonucu Uygun Numune Sayısı
Tohumluk Bayii	6	6	-	-
Toplam	6	6	-	-

Standart Tohumluk Üretimi

Kaçak Kenevir Ekimi ve İmha Çalışmaları

İlimizde, Kenevir Yetiştiriciliği ve Kontrolü Hakkındaki Yönetmelik hükümleri kapsamında 2025 yılında 336 kök kenevir bitkisi tespit edilmiş, söz konusu bitkiler teknik personellerimiz ve kolluk kuvvetleri ile birlikte imha edilmiştir.

Sözleşmeli Üretim

İlimizde 430 çiftçi 36.115 dekar alanda 121.976 ton üretimini sözleşmeli olarak üretmektedir.

3. Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü

3.1. Hayvan Varlığı

İlimizin gerek çayır mera varlığı gerekse geçmişten gelen hayvancılık kültürü büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde ilimizi güçlü kılmaktadır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın ardından ballı bitki florası ön plana çıkarmaktadır. Arıcılıkta il dışından gelen gezginci arı kovan varlığını da üretime kazandırması önemli bir değerdir.

Tablo 14. Ardahan İli Hayvan Varlığı

Yıllar	Sığır	Manda	Koyun	Keçi	Kaz	Arılı Kovan
2025	337.953	199	138.863	6.239	50.781	37.089

Büyükbaş hayvancılık bakımından;

İlimiz 338.152 büyükbaş hayvan sayısına sahiptir.

İl dışına gönderilen 82 bin büyükbaş hayvan sayısı ile üretim merkezi durumundadır.

Küçükbaş hayvancılık bakımından;

İlimiz 145.102 küçükbaş hayvan sayısına sahiptir.

Mera hayvancılığının yaygın olması sebebi ile hayvan kapasitesi daha da artabilme potansiyeline sahiptir.

İlimiz 37.089 arı kovan varlığına sahiptir.

3.2. İşletme Sayısı

Tarım ve hayvancılık faaliyetleri ilin ekonomisinde önemli bir yer tutmakta olup, sosyal yapı içerisinde önemli bir unsurdur.

İstihdam sektör dağılımı bakımından tarım sektörünün ülkemiz ortalamasından % olarak 2,5 kat daha fazla olduğu görülmektedir. İlde özellikle büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ön planda olup diğer bitkisel üretim faaliyetleri de hayvancılık sektörünü destekler ve girdi temin eder yapıdadır.

Tablo 15. Ardahan İli Tarımsal İşletmelerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

	Sayısal veri	% değeri
Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS)	14.693	
Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS)	770	
Büyükbaş işletme (Türkvat)	13.529	

Küçükbaş işletme (Türkvat)	1.235	
Büyükbaş+ küçükbaş işletme (Türkvat)	14.764	
Hayvancılık	14.586	
Sadece arıcılık yapan	770	
Sadece büyükbaş hayvanı olan	13.529	
Sadece küçükbaş hayvanı olan	1.235	
ÇKS + AKS	15.463	
AKS + Hayvancılık	15.356	
Toplam işletme sayısı	15.356	

3.3. Hayvancılık Desteklemeleri

İlimiz hayvancılık sektörüne doğrudan 2025 yılında 14 milyon TL destekleme yapılmış olup buzağı desteklemeleri açıklanmadığından dolayı destekleme miktarı değişiklik gösterebilmektedir.

Tablo 16. Hayvancılık Desteklemeleri

2022	2023	2024	2025 (Temmuz)	TOPLAM (2022- 2025)
66.407.800	119.400.785	182.383.789	14.350.261	382.542.635

3.4. Hayvansal Üretimi Geliştirilmesine Yönelik Yürütülen Projeler

Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var Projesi

Ardahan Valiliği, Ziraat Bankası ve Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne yürütülen proje kapsamında küçükbaş hayvan alımına yönelik kredi sağlanmaktadır. 2020 yılından itibaren uygulanan proje kapsamında 2025 yılı Aralık ayı itibari ile 40 yetiştiricimiz 4.000 baş hayvan alımı yapmıştır.

3.5. Aşılama faaliyetleri

İlimizin mevcut hayvan varlığı ve bölgesel konumu nedeni hasatlıklara karşı kesintisiz etkin aşılama çalışması yürütülmektedir bu kapsamda 3 milyonun üzerinde aşılama çalışması yürütülmüştür.

Tablo 17. 2024 Yılı Ardahan Aşılama Sayıları

Aşı Grubu	Program (Yıllık)	Güncel Aşılama Bilgisi (Yıllık)	% (Yıllık)
Anthrax	346.061	322.814	93.28
Koyun keçi brusellozu	35.015	24.119	68.88
Koyun keçi çiçek	163.060	54.763	33.58
Koyun keçi vebası	70.030	41.073	58.65
Kuduz	515	284	55.15
Siğir brusellozu	247.260	175.494	70.98
Şap grubu	630.646	791.149	125.45
TOPLAM	1.492.387		

3.6. Küpeleme Faaliyetleri

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanları kayıt altına alarak kontrol takip için 2025 yılında 109.092 büyükbaş, 43.577 küçükbaş hayvan küpelenerek kayıt altına alınmıştır.

3.7. Hayvan Hareketleri ve Yol Kontrolleri

İlimizde 2025 yılı içerisinde 338 araç kontrol edilmiş, bu kapsamda 63 araç ve 238 baş belgesiz hayvana toplam 1.880.830 TL idari ceza uygulanmıştır.

3.8. Sevk ve Raporlar

Hayvan hareketlerinde 82.417 büyükbaş, 40.705 küçükbaş hayvan olmak üzere 123.122 baş hayvan sağlık kontrolleri yapılarak il dışına sevk edilmiştir.

Ayrıca arıcılık faaliyetinin yoğun olduğu ilimizde 721 adet arılık hareketleri izlenmiştir.

3.9. Hayvan Üretim Çiftlikleri

İlimizde düve üretim merkezi bulunmamaktadır.

3.10. Halk Elinde Islah Projesi

Halk Elinde Islah Projesi

Halk Elinde Hayvan Islah Projesi kapsamında zavot ırkı sığır ıslahı projesine 2024 yılı itibarıyla 12 yetiştirici 112 hayvan, Hemşin ırkı koyunun korunması projesi kapsamında 2024 yılı itibarıyla 30 yetiştirici ve 5226 hayvan ile devam etmektedir.

Hayvan Gen Kaynaklarının Korunması Projesi

Hayvan Gen Kaynaklarının Korunması Projesi kapsamında Kafkas Arısı koruma projesi kapsamında 2024 yılı itibarıyla 67 yetiştirici ve 3158 arılı kovan ile devam etmektedir.

3.11. Ari ve Onaylı Süt Çiftliği İşletmeleri Kayıt, Denetim Çalışmaları

İlimizde bulunan 1 hastalıktan ari işletmede denetim ve kontrol işlemleri yürütülmüştür.

3.12. Kanatlı İşletmeleri Faaliyetleri

İlimizde aktif kanatlı işletmesi bulunmamaktadır.

3.13. UKİP (Ulusal Kalıntı İzleme Programı) Çalışmaları

2025 yılı UKİP (Ulusal Kalıntı İzleme Programı) kapsamında 18 numune programa alınmıştır. Programa ait bilgiler aşağıdaki tablodaki şekildedir. İl genelinde UKİP (Ulusal Kalıntı İzleme Programı) kapsamında geri izlemeye yönelik herhangi bir olumsuzlukla karşılaşılmamıştır.

Tablo 18. UKİP (Ulusal Kalıntı İzleme Programı) Çalışmaları

Unsur	Programlanan Numune Sayısı	Alınan Numune Sayısı	Olumsuz Sonuçlanan Numune Sayısı (Geri İzleme)
İnek Sütü	9	9	0
Bal	1	1	0
Büyük baş et	8	8	0

3.1. Ev Hayvanı Ruhsatlandırma İşlemleri

İlimizde 2025 yılı içerisinde kedi-köpek 307 ve tek tırnaklı 39 olmak üzere toplam 346 adet hayvana mikrochip uygulaması ile kimliklendirme işlemi yapılmıştır. (+)

3.2. Hayvan ve Hayvansal Ürün İhracat-İthalat İşlemleri

Besilik sığır ithalatı için 2025 yılında 15 işletmeye 485 baş sığır gelmiştir. 2026 yılı için 62 işletmenin toplam 2942 hayvan talep iş ve işlemleri takibi yapılmaktadır.

3.3. Serbest Veteriner Hekim Muayenehane Açılış ve Denetim İşlemleri

İlimizde 37 adet veteriner hekim muayenehanesi faaliyet göstermektedir. Yapılan denetimler sonucunda 7 adet veteriner hekim muayenehanesine toplamda 736.946 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

3.1. Veteriner Sınır Kontrol Noktası İşlem Sayıları

Tablo 19. Veteriner Sınır Kontrol Noktası İşlem Sayıları

Gemi Kumanyacılığı Antreposu ve Antrepo Giriş İşlemleri	İnsan Gıdası Olan/Olmayan Hayvansal ve Bitkisel Ürünlerin Muayene ve İthalat İşlemleri	Hayvansal Ürünlerin Kontrolü ve Belge Düzenlenmesi (Giriş)	Serbest Bölgeye Giriş İşlemleri
18	0	29	12
8	1	37	6
0	6	84	12
6	7	35	5
0	5	42	3
1	5	33	1
10	5	27	5
8	6	37	3
3	0	26	5
14	1	65	3
16	3	48	7
28	2	76	2
112	41	539	64

3.2. Balıkçılık ve Su Ürünleri Faaliyetleri

İlimizde Çıldır Gölü'nde balıkçılık önemli aktivite olup kışın buz tutan gölde kalın buz tabakası kırılarak balık avlanmaktadır. Gölde yakalanan en önemli balık türü (aynalı) Sazan(Cyprinus carpio)dır.

Tablo 20. Balıkçılık ve Su Ürünleri Faaliyetleri

Balık Cinsi	Üretim ve Avcılık Miktarı(Ton)
Sazan,kefal vb	9.35(avcılık)
Alabalık	3.95(yetiştiricilik)

Tablo 21. Su ürünleri Tesisleri ve Kapasiteleri

İlçeler	Kara	Kafes	Toplam	Üretim (Ton/Yıl)	Toplam Kapasite
Posof	1	0	1	3,95	20 ton
Toplam	1	0	1	3,95	20 ton

2025 yılında balıklandırma çalışması yapılmamıştır.

Su ürünleri kayıt, kontrol ve denetim kapsamında 7 adet Amatör balıkçı belgesi düzenlenmiş, 179 Su ürünleri Avcılık Kontrolü, 8 İstasyonda 16 adet alıcı ortam izleme yapılmıştır.

İlimizde küçük ölçekli balıkçılığın desteklenmesi kapsamında 23 adet tekne sahibine 183.800 TL destekleme ödemesi yapılmıştır.

4. Tarımsal Altyapı ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürlüğü

4.1. Toprak Koruma Kurulu Faaliyetleri

2025 yılı içerisinde 2 adet Toprak Koruma Kurulu toplanmış ve 6 gündem maddesi hakkında karar alınmıştır.

4.2. Organize Tarım Bölgeleri Faaliyetleri

Ardahan ilinde Organize Tarım Bölgeleri faaliyetleri bulunmamaktadır.

4.3. Büyük Ovaların Belirlenmesi Ve Korunması Çalışmaları

- Büyük ovaların belirlenmesi ve korunması çalışmaları hakkında bilgi verilecektir.
Büyük ova çalışmaları ile ilgili olarak; Bakanlar Kurulunun 12.12.2016 tarih ve 2016/9620 sayılı kararı ile il genelinde tarımsal üretim potansiyeli yüksek
 - 15241.34 ha yüzölçümlü Ardahan Ovası ve 18393.72 ha yüzölçümü ile Göle Ovasının 21.01.2017 tarihli ve 29995 sayılı Resmî Gazetede ilan edildiği;
 - 1804.29 ha yüzölçümlü Samandöken Ovasının 21/10/2020 tarih ve 3111 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı ile 22 .10 .2022 tarihli ve 31282 sayılı Resmi Gazete ile ilan edildiği;

- 14.11.2024 tarih ve 9141 sayılı Cumhurbaşkanı kararı ile 3802.71 ha yüzölçümlü Çıldır Ovasının 15.11.2024 tarih ve 32723 sayılı Resmi Gazete ile ilan edildiği belirlenmiştir.

4.4. Atıl Tarım Arazileri Faaliyetleri

İşlenmeyen Tarım Arazileri İle İlgili olarak; 03/07/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8/K Maddesine dayalı hazırlanan 22.08.2024 tarih ve 32640 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, “İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmelik” hükümleri kapsamında Bakanlık tarafından tespiti yapılan “Potansiyel İşlenmeyen Tarım Arazileri Listeleri” İl Müdürlüğü tarafından İlçe Müdürlüklerine üst yazı ekinde elektronik ortamda gönderildiği, İlçe Müdürlüklerince yapılan tespit çalışması sonucu oluşan listelerin askı ve indirme işlemleri sonunda kesinleştikten sonra “EK-1 İşlenmeyen Tarım Arazileri Listesi (İlk Yıl)” ve Tespit Komisyon Kararlarının İl Müdürlüğüne gönderildiği, İl Müdürlüğünce il geneli “EK-1 İşlenmeyen Tarım Arazileri Listesi (İlk Yıl)” oluşturularak Bakanlığa bildirildiği, Genel Müdürlükle koordinasyonun sağlanması amacıyla bir personel görevlendirildiği, 2025 yılı tespit çalışmalarının devam ettiği, 2025 yılı içerisinde İşlenmeyen Tarım Arazilerinin Tarımsal Amaçlı Kiraya Verilmesine İlişkin Yönetmeliğin 8. Maddesi kapsamında 2024 yılında 101 adet parsel gidilmiş olup bu parsellerden 69 parselin ekilip biçildiğinden kiralama işlemine tabi olmayıp kalan 32 adet parsel toplam alanı **186,41 da** kiralama uygun görülmüştür. Kiralama için ilana çıkılmış olup herhangi bir kiralama için başvuru bulunmamaktadır.

2025 yılı içinde 262 adet parsel **4133 da** alan tespit edilmiş olup 2026 yılı için kiralama işlemlerine devam edilecektir.

2025 yılı itibarıyla Ardahan İl ve İlçeler bazında İşlenmeyen Tarım Arazileri ile ilgili verilerin aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 22. Ardahan İl ve İlçeler bazında İşlenmeyen Tarım Arazileri Bilgileri

İlçe	İlana Çıkılan Parsel Sayısı (Adet)	İlana Çıkılan Parsel Alanı (da)	Kesinleşen Parsel Sayısı (Adet)	Kesinleşen Parsel Alanı (da)
Merkez	262	4,133.84	262	4133,84
Göle	37	565.99	37	565,99
Posof	9	241.40	9	241,40
Toplam	308	4941,23	308	4941,23

4.5. Nitrat Kirliliğinin Tespit ve İzlenmesi

İlimizde 19 adet yerüstü, 1 adet yeraltı numune istasyonu bulunmaktadır. 2025 yılı içerisinde üçer aylık periyotlar (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) halinde su numuneleri alınmış ve numune alım esnasında iletkenlik (EC), pH, oksijen (O_2), sıcaklık ölçülürken laboratuvar ortamında ise Nitrat (NO_3), Ortofosfat (PO_4), Toplam Azot, Toplam Fosfor analizleri yapılmıştır. Nitrat Direktifinin Uygulanması Projesi kapsamında analiz işlemleri İl Müdürlüğü Tarımsal Altyapı ve Arazi Değerlendirme Şubesindeki laboratuvar ortamında yürütülmektedir.

2025 yılı içerisinde toplam 20 adet istasyondan, 60 adet su numunesi alınmış ve 420

adet analiz ve ölçüm gerçekleştirilmiştir. Ölçümler sonucunda herhangi bir probleme rastlanılmamıştır.

6.6. Tarım Arazileri Mülkiyet Devri Çalışmaları

Tarım Arazileri Yönetim Sistemi (TAY PORTAL), tarım arazilerinin mülkiyet devrine ilişkin işlemlerin Bakanlığımız ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü arasında online olarak yapılmasını sağlamaktadır.

2025 yılında İlimize ait arazi satış işlemlerine 44 müracaat yapılmış olup, bu başvurulara ait 46 parsel (846.75 da alan için) satışa uygun bulunmuştur. Değerlendirilen 23 parsel (263.79 da alan) uygun bulunmamıştır.

Miras yolu ile arazi devir işlemleri için ise 2025 yılında toplam 73 başvuru yapılmıştır. 271 adet (1,816.37 da alan) parsel devir için uygun bulunmuş, 9 adet (251.9 da alan) parsel için olumsuz görüş verilmiştir.

4.6. Su Verimliliği ve İl Su Kurullarının Faaliyetleri

Su Verimliliği Seferberliği kapsamında, Ülkemizde değişen iklime uyum sağlanması, su kaynaklarının kalite ve miktar açısından korunması ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasına ilişkin çözüm yollarının ve kaydedilen gelişmelerin katılımcı ve çok paydaşlı şekilde değerlendirilmesi, politika, strateji eylem planlarının oluşturularak uygulanması ile konuya ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla, Bakanlığımız koordinasyonunda 31.01.2023 tarihinde başlatılan Ulusal Su Verimliliği Seferberliği kapsamında; il genelinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarından personel görevlendirilmesinin sağlandığı, İl genelinde bulunan kurumların hizmet binalarındaki su verimliliği uygulamalarına ait raporlamaların 2024 yılı ocak ayına kadar Bakanlığımız Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne gönderildiği, su tasarrufu ve verimliliği ile ilgili İl Müdürlüğüne gelen tüm yazışmaların ilgili kurumlara düzenli olarak iletildiği, il genelinde yapılan toplantı ve etkinliklerde konunun öneminin anlatıldığı, su tasarrufu ile ilgili olarak İl Müdürlüğüne ;

2023 yılında; toplamda 36 adet afiş bastırılarak tüm kamu kurum ve kuruluşlara dağıtıldığı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nce belirlenen okullarda konu ile ilgili eğitim verildiği ve 1200 adet su verimliliği seferberliği broşürü bastırılarak dağıtımı yapıldığı,

2024 yılında il genelinde yapılan toplantılarda 353 kadın çiftçiye ve 672 erkek çiftçiye olmak üzere toplam 1025 çiftçiye;

2025 yılında ise 211 öğrenci ve 31 çiftçi olmak üzere toplamda 242 kişiye eğitim verilmiştir.

2024 yılı içerisinde 30.05.2024 tarihinde İl Su Kurulu, 03.10.2024 tarihinde ise Havza Su Kurulu gerçekleştirilmiş olup 2025 yılı içerisinde İl Su Kurulu 25.06.2025 tarihinde toplanıp alınan kararlar ilgili kurumlara gönderilmiştir. Ayrıca Havza Su Kurulu 23.10.2025 tarihinde gerçekleşmiştir.

4.7. Diğer Faaliyetler

2025 yılı içerisinde 5403 sayılı Kanunun 21'inci maddesi kapsamında 21 adet taşınmaz için 422.723,60 TL idari para cezası uygulanmıştır.

5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre İlimizde 2025 yılında; toplam 49 adet başvuru sonuçlanmış bu başvurulardan 18 adet tarım dışı amaçlı müracaat olup 11 adet müracaat uygun, 5 adet müracaat olumsuz, 2 adet müracaat ise tarım dışı alan olarak değerlendirilmiştir. Yapılan 31 adet tarımsal yapı müracaatın,

19 adet uygun, 12 adet olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Tarım dışı kullanım taleplerinde 27,498 hektarlık alan izinlendirilmiş, 0,0268 hektarlık alan olumsuz, 24,4372 hektarlık alan ise tarım dışı alan olarak değerlendirilmiştir. Tarımsal amaçlı yapı taleplerinde ise 1,5266 hektarlık alan izinlendirilmiş, 0,352 hektarlık alan olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

5. Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürlüğü

5.1. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Destekleme Programı (KKYDP)

Ekonomik Yatırımlar

2025 yılı itibarı ile Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında 1 proje başvurusu alınmış ve bu proje Genel Müdürlüğümüzce onaylanmış ancak hibe sözleşmesi imzalanmamıştır.

2025 yılı itibarı ile KKYDP kapsamında yapılan başvuruların niteliği;

- 1 Adet Yeni Yatırım Projesi

Altyapı Yatırımları

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) kapsamında makine ekipman alımına yönelik 41 başvuru alınmış olup 34 başvuru kabul edilmiş ve 25 başvuru sahibi ile sözleşme imzalanmıştır. Ancak 1 adet proje mücbir sebepler kapsamında feshedilmiştir.

2025 Yılı Makine- Ekipman Desteklenmesi Programı kapsamında sözleşme imzalanan 24 projenin hibe tutarı 7.474.197,13 TL'dir.

Tablo 23. 2025 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP Altyapı) Kapsamında Hibe Sözleşmesi İmzalan Projelerin Dağılımı

Konu Dağılımı	Başvuru Sayısı	Toplam Hibe Esas Tutar	Toplam Hibe Tutar
Aile İşletmeciliği Faaliyetlerinin Geliştirilmesine Yönelik Altyapı Sistemleri Yatırımları	24	14.948.394,26	7.474.197,13
Yenilenebilir Enerji Tesisleri			
Bilişim Sistemleri ve Eğitimi Yatırımları			
El Sanatları (Zanaatkarlık) ve Katma Değerli Ürünlere Yönelik Yatırımlar			
Makine Parkları Yatırımları			
Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımları			
Genel Toplam	24	14.948.394,26	7.474.197,13

Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi

2025 Yılı İtibari ile Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Projesi kapsamında

başvuru alınmamıştır

5.2. Üretici Örgütleri (Birlik/Kooperatif)

İlimizde Arı Yetiştiricileri Birliği, Damızlık Koyun Keçi Yetiştiriciler Birliği ve Damızlık Sığır Yetiştiriciler Birliği olmak üzere 3 yetiştirici birliği faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca 12 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi mevcuttur.

Ayrıca 2 adet Ziraat odası mevcuttur.

Tablo 24. Ardahan İli Tarımsal Örgütlerin Dağılımı

Örgüt türü	Sayısı
Tarımsal kalkınma kooperatifi	12
Yetiştirici birliği	3
Toplam	15

2025 yılı içerisinde 12 adet kooperatif ve 3 adet birliğin genel kurul iş ve işlemleri takibi yapılmıştır.

Tarımsal amaçlı kooperatlflere kullandırılan kredilerin geri dönüşlerinin takibi ile Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP) ve yatırım programından hayvancılık projesi uygulayan kooperatlflerden proje süresi bitmeyenlerin hayvan takip işlemleri Müdürlüğümüzce yürütölmektedir.

Bakanlığımız tarafından kullandırılan kredilerin takibi Müdürlüğümüzce yürütölmektedir.

5.3. Diğer Faaliyetler

Uzman Eller Projesi kapsamında yatırıma dönüşen 26 proje kontrolü yapılmıştır.

Makine ekipman desteklemesi kapsamında geçmiş yıllarda desteklenen 197 adet makine ekipman kontrolü yapılmıştır.

6. Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

6.1. Eğitim Yayım Faaliyetleri

Türkiye yüzyılında bakanlığımızın koymuş olduğı stratejik hedeflere ulaşabilmek adına doğrudan tarımsal konular dışında tarımla ilişkili etkileyici tüm unsurlar dikkate alınarak eğitim çalışmaları yürütölmektedir. İlde doğrudan faaliyet gösteren 10 binin üzerindeki tarımsal işletme bilgilendirme, kayıt, güncelleme, kontrol ve denetim amaçlı ziyaretlerle bilgilendirme yapılmaktadır. Bakanlığımızın Üretim Planlamasının etkinliğini artırmak amacıyla sürdürülebilir bir tarımsal faaliyet için düzenli olarak işletmelerimiz bilgilendirilmektedir. Ayrıca ilde yerel yönetimler STK'lar ile ortak bilgilendirme toplantıları düzenlenerek toprak, su ve gıdanın önemine dair öğrencilere ve nihai tüketicilere yönelik etkinlikler yürütölmektedir. 2025 yılı içerisinde toplam 39 faaliyet ile 3.945 öğrenciye ulaşılmıştır.

Cuma buluşmaları kapsamında her cuma 100 çiftçi ve yetiştiricimizle bir araya gelmekteyiz.

Ayrıca bu bilgilendirmeler dışında 245 özel çiftçi toplantısı yapılarak 10.107 çiftçiye bilgilendirmeler yapılmıştır. İlimizde 37 çiftçimizin katılımı ile 2 çiftçi kursu (Buğdaygil

yem bitkileri yetiştiriciliği ve Süt Sığırcılığında Sağım Hijyeni Ve Sanitasyon eğitimi) düzenlenmiştir.

6.2. İstatistik Çalışmaları (İBS)

İstatistik Bilgi Sistemi (İBS) kapsamında ilimizde veri girişleri; İl Müdürlüğünde 1 asil ve 1 yedek, 5 İlçe Müdürlüğünde ise 5 asil ve 5 yedek olmak üzere toplam 12 veri giriş sorumlusu tarafından yürütülmektedir. Veri girişleri yıllık olarak belirlenen dönemlerde düzenli şekilde sisteme işlenmektedir.

İBS kapsamında;

- Bitkisel üretim verileri yılda 3 kez,
- Canlı hayvan verileri yılda 2 kez,
- Süs bitkileri verileri yılda 1 kez,
- Tarımsal alet ve makine verileri ise yılda 1 kez sisteme girilmektedir.

Bitkisel üretim verileri;

- Tarla bitkilerinde 15 ürün,
- Açıkta sebzeçilikte 2 ürün,
- Ağaç bazlı meyvecilikte 11 ürün olmak üzere geniş ürün yelpazesinde kayıt altına alınmaktadır.

Canlı hayvan verileri kapsamı;

- Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda 53 veri girişi,
- Kümes hayvancılığı ticari işletmelerinde 8 veri,
- Kümes hayvancılığı hane halkı yetiştiriciliğinde 4 veri,
- Arıcılıkta 5 veri olacak şekilde detaylı olarak sisteme işlenmektedir.

Ayrıca, tarımsal alet ve makineler ile ilgili 94 kalemde veri girişi gerçekleştirilmektedir.

6.3. Tarım Ürünleri Maliyet Sistemi Çalışmaları (TAMSİS)

Tarımsal Ürünler Maliyet Sistemi (TAMSİS) ile tüm ilçelerimizde üretimi yapılan tarla ve bahçe ürünleri çeşitlerinde her türlü maliyet unsurlarının işlem gruplarına göre değerlendirilerek her ilçe müdürlüğümüze ait ürün maliyetlerinin hesaplanması yapılmaktadır. Tarla bitkileri, yem bitkileri, sebze ve meyve olmak üzere toplam 15 tane tarımsal ürünün maliyeti hesaplanmaktadır.

6.4. Tarım Ürünleri Fiyat İzleme Sistemi Çalışmaları (TÜFİS)

Tarım Ürünleri Fiyat İzleme Sistemi (TÜFİS) ile il düzeyinde 6 ilçede belirlenen satış noktalarının (102 farklı ürün için) haftada iki gün fiyat verileri derlenerek sistem üzerinden girişleri yapılmaktadır.

6.5. Tarımsal Kuraklık ve Tarım Sigortalarına Dair Faaliyetler

Tarım Sigortaları Kanunu Uygulamaları

Tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin ve üretimin devamlılığında oluşabilecek riskleri ortadan kaldırmak adına tarımda sigortalı yaşam önceliklerimizdendir. Bu kapsamda ilimizde TARSİM eğitim çalışmaları ile tarımsal üretimde unsur ve poliçe sayısının

artırılması için çalışmalar yürütülmektedir.

Tablo 25: TARSİM Kapsamında Yapılan Tarım Sigortaları

Yıl/Konu	Police Sayısı	Sigorta Bedeli	Prim	Sigortalı Alan	Hayvan Sayısı
2024	15.313	9.379.519.693	138.516.416	76.193	262.874

2024 üretim sezonunda “Tarım Sigortaları” kapsamında çiftçilere 30.400.926 TL tazminat ödenmiştir.

Tablo 26: TARSİM Kapsamında Yapılan Ödemeler

Yıl	Bitkisel Ürünler	Arı	Büyükbaş Hayvan	Küçükbaş Hayvan	Genel Toplam
2024	2.929.95	52.605	25.284.080	2.134.285	30.400.926

Küresel İklim Değişiklikleri ve Kuraklık

Ardahan Tarımsal Kuraklık İl Kriz Yönetimi toplantıları ile diğer kurumlarla iş birliği içerisinde ilimizde alınabilecek tedbirler ve veriler analiz edilmektedir.

Küresel iklim değişiklikleri ile ilgili olarak alınacak tedbirler ve kuraklıkla mücadele konusunda çalışmalar yürütülmekte bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşlarla toplantılar düzenlenmekte ve üreticiler bu konularda bilinçlendirilmektedir.

Hasar Tespit Çalışmaları

2025 yılı içerisinde ilimizde meydana gelen afetlerden dolayı 3.400,623 dekar alanda hasar tespit çalışması yapılmıştır. Bu hasar tespit çalışmalarında bitkisel ürün zararlarının yanı sıra; 7 büyükbaş hayvanın, 15 adet küçükbaş hayvanın telef olduğu, 1785 m² alanın ve 45 alet ekipmanın zarar gördüğü 2025 yılı boyunca toplam 5.742.673,78 TL zarar olduğu belirlenmiş ve 16 adet afet ihbar formu Bakanlığımıza gönderilmiştir.

6.6. Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA)

2024 yılında Bakanlık tarafından ilimizde 50 işletme ile ÇMVA çalışma yapılması katılım sözleşmesi imzalatılan 50 işletmeyle anket çalışması yapılmış ve bu işletmeler için 2025 yılı içerisinde tebliğ gereği işletme başına katılım prim desteği olarak 1.500 TL ödeme yapılacaktır.

6.7. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık

İlimizde 2025 yılı içerisinde herhangi bir tarımsal danışman bulunmamaktadır.

6.8. Diğer Faaliyetler

Tarımsal Üretim Planlaması Çalışmaları

14 Eylül 2023 tarih ve 32309 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik ve Tarımsal Üretimin

Planlanması Rehberi kapsamında ilimizin bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretim planları çalışmaları yürütülmüştür.

Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi Çalışmaları

Dönemsel olarak Bakanlığımızın ilgili kayıt sistemine (TBS, HBS) kayıtlı olmayan tarımsal üretim yapılan işletme ve tarım alanlarının Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi (TÜKAS) vasıtasıyla kayıt altına alınması çalışmaları yürütülmüştür.

Stajyer İstihdamı

"Kamuda 100.000 Staj" projesi dâhilinde başlatılan Ulusal Staj Seferberliği kapsamında oluşturulan Kariyer Kapısı sistemi üzerinden 2024 yılında şartları uygun görülen yaklaşık 20 öğrenciye staj teklifi gönderilmiş olup 10 öğrenci müdürlüğümüzdeki stajlarını tamamlamıştır.

Elektronik Ortamda Tarımsal Yenilik ve Bilgi Paylaşımı

Bakanlığımız Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri tarafından geliştirilen tarımsal yeniliklerin İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinde görev yapan personele ve ilde tarımsal danışmanlık yetki belgesine sahip olup hizmet sunan kurumlardaki tarım danışmanlarına elektronik posta yoluyla ulaştırılarak üretimde kalite ve verimin artırılmasını sağlamak amacıyla "Tarımsal Yeniliklerin Elektronik Ortamda Paylaşılması" uygulaması kapsamında bilgi paylaşımı yapılmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) Çalışmaları

Anayasa tarafından güvence altına alınan dilekçe ve bilgi edinme haklarının kullanımını kolaylaştırmak için oluşturulmuş dünyanın en büyük kamuoyu iletişim platformu olan CİMER aracılığı ile 169 başvuru değerlendirilmiştir.

Tablo 27: CİMER Aracılığıyla Yapılan Başvuru Sayıları

Konu	2025
Olumlu cevaplanan bilgi ve belgeye erişim sağlanan başvuru sayısı	160
Kısmen olumlu cevaplanarak kısmen de reddedilerek bilgi ve belgeye erişim sağlanan başvuru sayısı	9
Reddedilen	-
Gizli ya da sır niteliğindeki bilgiler çıkarılarak veya ayrılarak bilgi belgeye erişim sağlanan başvuru sayısı	-
Diğer Kurum ve Kuruluşlara yönlendirilen başvuru sayısı	-
Toplam	169

7. Çayır, Mera ve Yem Bitkileri Şube Müdürlüğü

7.1. Çayır Mera ve Yem Bitkileri

Tarımsal yapı içerisinde önemli bir paya sahip büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığı destekler yapıdaki tarımsal faaliyetler yanında ilimizde 2.163.820 da mera, yaylak ve

umuma ait çayır alanı mevcuttur.

7.2. Çayır Mera ve Yem Bitkileri Projeleri

2025 yılında Bakanlığımıza “Merada Hayvanlar Suyu Buluşuyor” projesi hazırlanmıştır.

Ayrıca deneme amaçlı 1000 adet tuz çalısı dikimi yapılarak kontrol ve izleme çalışmaları yürütülmektedir.

7.3. Tespit, Tahdit Ve Tahsis Çalışmaları

Tablo 28: Ardahan İli Mera Tespit, Tahdit, Tahsis Çalışmaları

Yıllar	Tespit	Tahdit
	Yüzölçümü (da)	Yüzölçümü (da)
2020-2025	2.163.820	2.163.820

7.4. Mera Islah Çalışmaları

İlimizde mera alanlarının ıslah çalışması kapsamında 9 köy/mahallede 57.184,73 dekar alanda ıslah çalışması yürütülmüştür. Çalışma kapsamında 19.2 ton tohum, 15.5 ton gübre dağıtımı yapılmıştır. Ayrıca meralar için 305 adet tuzluk, 11.700 metre boru ve 54 adet 3'lü sıvat dağıtımı yapılmıştır.

7.5. Mera Tahsis Amacı Değişikliği Talep Ve Sonuçları

İlimizde 2025 yılında 14 adet tahsis amacı değişikliği talebi olmuş ve 102.796,27 m2 mera alanı için tahsis amacı değişikliği yapılmıştır.

2000-2024 yılları arasında 36 talep yapılmış olup 760.851,79 m2 mera alanında tahsis amacı değişikliği yapılmıştır.

7.6. Meralarda İdari Para Cezaları

İlimizde 2025 yılında 2 kişiye 4342 sayılı Mera Kanunu ve 2025/01 sayılı Ardahan Valilik Genel Emrine muhalefet etmekten toplam 196.560,00 TL idari para cezası işlemi uygulanmıştır.

7.7. Mera Kiralamaları

İlimizde 2025 yılında toplam 18 yer kiralama için ihaleye çıkmış olup 15 yerde kiralama işlemi yapılmıştır. Toplam 8.020.800,00 TL kiralama bedeli alınmış bu bedelin 6.015.600,00TL'si köy hesaplarına yatırılmıştır.

7.8. Diğer Faaliyetler

İlimizde 2024 yılında 41 adet mera işgaline ve 52 adet 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki işleme karşı 398.500 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Çayır-mera iş ve işlemlerine yönelik 657 adet kurum görüşü düzenlenmiştir.

Ayrıca 5 ilçede 57.060,4 dekarlık alanda etüt sonucu mera, yaylak ve kışlak olarak 5B çalışması yürütülmüştür. Merkez ilçesinde toplulaştırma çalışmaları aktif olarak devam etmekte olup 5/b çalışmaları toplulaştırma akabinde yapılacaktır.

8. İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü

8.1. Kiralık Araçlar ve Maliyetleri

Doğrudan Temin:

10 Adet araç 264.000,00 TL sözleşme tutarı

(10 araç x 26.400,00 TL = 264.000,00 TLx4 ay) = 1.056.000,00 TL

Genel Bütçe İhale: 2024/1916682

6 Adet 4*4 arazi binek, 4 adet Camlı Van, 1 adet binek, 1 adet 4*4 pick-up aracın 3,67 ay (110) gün süre ile kiralanması

1.Kısım:(6 Adet 4*4 arazi binek)

6 x 58.000,00 TL= 348.000,00 TL x 3,67 Ay = 1.276.000,00 TL

2.Kısım: (4 adet Camlı Van)

4x58.000,00 TL = 232.000,00 TL x 3,67 Ay = 851.440,00 TL

3.Kısım: (1 adet binek tip)

1 Adet x 58.000,00 TL= 58.000,00 TL x 3,67 Ay= 212.860,00 TL

8.2. Yeni yapılmakta olan inşaatlar

İl Müdürlüğü merkez yeni hizmet binası ihalesi Bakanlığımız tarafından 2025/1197226 ihale kayıt numarasıyla yapılmıştır. Ruhsat süreci Ardahan Belediyesinde devam etmektedir. Yapımına 2026 yılı bahar aylarında başlanması planlanmaktadır.

9. Diğer birimler

9.1. Hukuk Birimi

Son yıla ait 67 adli, 10 idari, 2 icra, 11 TAPDK dosyası olmak üzere toplam 90 adet derdest dosyamız bulunmaktadır. Bu dosyalara ait dava dilekçeleri, cevap dilekçeleri, müzekkere cevapları, istinaf ve temyiz başvuruları, katılma dilekçeleri, icra takip süreçleri başta olmak üzere, tüm dava ve icra dosyalarının takibi sağlanmıştır.

9.2. Sivil Savunma Birimi

Sivil Savunma Planı

5 yılda bir yenilenerek yapılan plandır. Her yıl gözden geçirilerek ekip güncellemeleri yapılmaktadır. 2025 yılı içinde yeniden hazırlanmış Valiliğimiz ve Bakanlığımızın onayından sonra yürürlüğe girmiştir.

Yangın Yönergesi

Yangın söndürme cihazlarının periyodik bakım ve dolumu yıllık olarak yaptırılmaktadır. Yeni personellere İtfaiye Müdürlüğüne eğitim verilerek tatbikat yaptırılması için süreç başlatılmıştır.

KBRN (Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer) Planı

İl sınırları içinde veya dışında meydana gelip ilimizi etkileyebilecek olan kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehdit ve tehlikelere karşı gerekli tedbirlerin alınması amacıyla İl Tarım ve Orman Müdürlüğü görev ve sorumluluklarını belirlemek ve yapılacak müdahale ve faaliyetleri içerir çalışmaların takibi yapılmıştır.

Yerel Düzey Afet Müdahale Planı

Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında ana çözüm ortağı olduğumuz plan 9 ana ve destek çözüm ortakları ile birlikte hazırlanan plan olup 2025 yılı içerisinde yeniden hazırlanmış, Valiliğimiz ve Bakanlığımızca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Koruma ve Güvenlik Planı

İl Müdürlüğümüz il koordinasyon komisyonunca alınan karar gereği sabotaj yapılabilecek kurumlar arasında olduğundan plan çalışmaları İl Emniyet Müdürlüğü ile yürütülmüştür.

Sabotajlara Karşı Koruma Planı

İl Müdürlüğümüz için sabotaj planı hazırlanmış olup güncelleme çalışmaları takibi yapılmıştır.

İl Risk Azaltma Planı (İRAP)

2021 Yılı itibariyle faaliyete geçen bir plan kapsamında 5 yıllık süreç için çalışmalar takip edilmekte olup veri girişleri İRAP sistemi üzerinden yapılmaktadır.

İl Detay Planı (SEKAPS -Seferberlik Kaynak Planlaması)

7/24 saat çalışma ve kaynak sahibi bakanlık olmamız sebebiyle olağanüstü hâl, seferberlik ve savaş hali ilanı durumunda kaynak planlamaları SEKAPS kapsamında yapılır. Planlar yapılmış olup Bakanlığımızın talimatları doğrultusunda işlemler yürütülmektedir.

Personel Bilgileri

Afet ve acil durumlara karşı her yıl personellerimizin iletişim bilgileri güncellenmektedir.

9.3. Döner Sermaye Birimi

2025 yılında Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesince 361.400 adet muhasebe işlemi yapılmış ve toplamda il ve ilçeler dahil olmak üzere 84.150 adet vezne alındısı kesilmiştir.

2025 yılında 41.087.379,92 TL gelir elde edilmiş, 32.196.634,98 TL gider yapılmıştır. Yıl sonunda toplam 8.890.744,94 TL kâr elde edilmiştir. Elde edilen kârın %20'si hazineye aktarılmış, kalan tutarın 7.112.595,95 TL' si personele kâr payı olarak dağıtılmıştır.

Ayrıca 2025 yılında il ve ilçe müdürlüklerimizde görevli personele aşılama ve küpeleme çalışmalarından dolayı el emeği bedeli olarak 4.199.152,70 TL ödenmiştir.

B. MALİ BİLGİLER

1. Bütçe Uygulama Sonuçları

Genel Bütçe kapsamında 2024 yılında 95.743.103,90 TL olan İl Müdürlüğümüz bütçesi 2025 yılında %24,24 artarak 118.949.889,40 TL olmuştur. İl Müdürlüğümüze tahsis edilen ödenekten yıl sonunda 118.793.268,84 TL harcanmıştır. Harcama oranı %99,86'dir.

Tablo 29: Ardahan İli 2025 Yılı Tarım ve Orman Müdürlüğü Bütçe Giderleri Tablosu

	Toplam Ödenek Gönderme (y)	Harcama(x)	Gerçekleşme Durumu (%) (x*100)/y
01- Personel Giderleri	86.914.044,05	86.913.651,16	99,99
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.810.291,11	9.810.291,11	100
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	18.658.596,55	18.658.596,55	100
05- Cari Transferler	881,04	881,04	100
06- Sermaye Giderleri	1.176.076,65	1.176.076,65	99,99
07-Proje Giderleri	2.390.000,00	2.390.000,00	100
Toplam	118.949.889,40	118.793.268,84	99,86

Kaynak: (SGB.Net)

Tablo 30: Ardahan İli 2024 Yılı Tarım ve Orman Müdürlüğü Kurumsal Yatırım Değerlendirmesi (TL) Mustafa bey

Yatırımcı Kuruluş		Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Sektörü		Tarım
Toplam Proje Sayısı		16
Toplam Proje Bedeli (TL)		106.833,378
PROJELERDE KULLANILAN FİNANSMAN KAYNAKLARI	2024 Yılı Merkezi Bütçe Tahsisi	17.755.489
	2024 Yılı İç Kredi Tutarı	-
	2024 Yılı Dış Kredi Tutarı	-
	2024 Yılı Öz Kaynak	17.755.489
	2024 Yılı Hibe	-
Önceki Yıllar Toplam Harcama Tutarı (TL)		89.077.889
2024 Yıl İç Harcama (TL)		17.474,76
Toplam Harcama (TL)		
Biten Proje Sayısı		2
Devam Eden Proje Sayısı		16
Başlanmamış Proje Sayısı		-
Nakdi Gerçekleşme Oranı (%)		94

Kaynak: (SGB.Net)

Tablo 31: Ardahan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 2025 Yılı Yatırımları (TL)

Proje Adı	Proje Başlama Yılı	Proje Tutarı	2025 Yılı Ödenek	2025 Yılı Harcaması	Nakdi Gerçekleşme (%)	Fiziki Gerçekleşme (%)
Çayır Mera Islah Ve Amenajman	2025	5.147.863,20	5.147.863,20	5.147.190,00	100	99.99
Mera Hizmetleri	2025	1.547.097,00	1.056.668,00	1.049.367,93	68,30	99.31
Sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirliliğin kontrolü projesi	2025	2.797,00	2.797,00	2.797,00	100	100
Tarımsal yayın hizmetleri	2025	365.841,00	365.841,00	365.841,00	100	100
Hayvan hastalık ve zararlılarıyla mücadele projesi	2025	5.159.258,00	4.850.355,70	4.849.455,36	94,01	99.98
Tarım arazilerinin kullanımının etkinleştirilmesi projesi	2025	1.200.000,00	1.200.000,00	1.176.076,65	100	98.01
Hayvancılığın geliştirilmesi projesi	2025	513.287,00	513.287,00	513.287,00	100	100
Bitki sağlığı uygulamaları ve kontrolü projesi	2025	511.841,00	123.354,80	118.254,80	24,10	95.87
Tarımsal Eğitim ve yayın hizmetlerinin desteklenmesi projesi	2025	300.000,00	300.000,00	299.625,00	100	99.88
Altın kökler: Ardahan safran yetiştiriciliği geliştirme projesi	2025	110.000,00				
TOPLAM						

Kaynak: (SGB.Net)

2. Mali Denetim Sonuçları

Kurumumuz 2025 yılında Sayıştay tarafından herhangi bir mali denetleme geçirmemiştir. 2025 yılı ekim ayında bakanlığımızdan gelen müfettişlerce rehberlik ve teftiş denetimi yapılmış olup denetim raporu henüz kurumumuza gelmemiştir.

III) KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Müdürlüğümüz, Bakanlığımızın vizyonu ve misyonu doğrultusunda ülkemiz tarım ve hayvancılığını öngörülen hedeflere ulaştırmak amacıyla, yalnızca il düzeyinde değil; konumu, üretim potansiyeli ve sahip olduğu doğal kaynaklar itibarıyla bölgesel bir sorumluluk ve misyon üstlenmiştir. Türkiye Yüzyılında “Geleceğimiz Ortak” yaklaşımıyla; yerel ve bölgesel politikaların oluşturulmasına katkı sunan, ulusal yönelimlere altlık ve destek sağlayan hizmet anlayışıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu yaklaşım çerçevesinde Müdürlüğümüz; sorumluluklarının bilincinde, güvenilir, sonuç odaklı, performansını sürekli artırmayı hedefleyen ve bu doğrultuda kararlılıkla çalışan bir kurumdur. Gücünü üreticiden tüketiciye uzanan geniş bir paydaş ağından alan Müdürlüğümüz; görev alanını yalnızca tarım ve hayvancılık bileşenleriyle sınırlamayan, millete hizmeti önceleyen bir anlayışla tüm çalışanları ve sektördeki paydaşlarıyla güçlü bir dayanışma içindedir.

Müdürlüğümüz, merkez teşkilatında yer alan şube müdürlükleri ve birimleri ile birlikte ilçe müdürlüklerinden oluşan yapısıyla kurumsal kapasitesini sürekli geliştiren bir yapıya sahiptir. Ardahan ili, ülkemizin en yüksek rakımlı illerinden biri olup, sert karasal iklim koşullarına sahip, kırsal yaşamın yoğun olduğu ve hayvancılık ağırlıklı üretim deseninin öne çıktığı bir ildir. Çayır-mera varlığının genişliği, doğal ve temiz üretim imkânları, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığa elverişli yapısı ile Ardahan, ülkemiz hayvancılığı açısından stratejik bir konumdadır.

İlimizin sahip olduğu farklı ekolojik ve coğrafi özellikler; hayvansal üretim, yem bitkileri yetiştiriciliği ve sınırlı ancak nitelikli bitkisel üretim alanlarında özgün örneklerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Ardahan’ın sınır ili olması ve bölgesel konumu, Müdürlüğümüzün kurumsal sorumluluğunu ve etki alanını her geçen gün artırmaktadır.

İlimizin sosyal ve ekonomik yapısında vazgeçilmez bir yere sahip olan tarım ve hayvancılık sektörünün yönlendiricisi olmak; Müdürlüğümüzü, ilde Bakanlığımıza bağlı birimler başta olmak üzere diğer kamu kurumları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yatırımcılar için öncelikli bir muhatap ve iş birliği odağı haline getirmektedir.

Türkiye Yüzyılı vizyonu ve Bakanlığımızın politikalarını sahaya etkin biçimde yansıtmaya hedefi doğrultusunda; Ardahan ilimizde kırsal yaşamı güçlendiren, sürdürülebilirliği esas alan, katma değerli hayvansal ve tarımsal ürünlerin insan ve doğa odaklı olarak üretilmesini ve ürettirilmesini önceleyen çalışmalarımız kararlılıkla devam etmektedir.

Üstünlükler

- İklim ve coğrafyanın tarımsal faaliyetlere uygun olması,
- Kırsal nüfusun bölgede yoğun olması,
- Bölge’de tarıma verilen desteklerin yoğun olması,
- Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bölge kültür ve yaşayışında önemli bir yer tutması,
- Sanayinin yoğun olmaması nedeniyle kirlenmemiş olan doğanın organik tarıma ve doğal ürünlere elverişli alanlar oluşturması,
- Bölge’de mikroklima alanlarının olması,
- Bölge’deki üniversitelerde ziraat ve veterinerlik fakültelerinin olması,

- Geniş otlak ve meraların varlığı,
- Biyoçeşitliliğin fazla olması,
- Coğrafi işaret tescili almış ürünlerin varlığı,
- Peynir, bal, kaz gibi ürünlerin tanınması sayesinde ülke çapında online satış yapabilme,
- Bölgedeki hayvan varlığının fazla olmasının büyükbaş hayvancılığa olanak sağlaması,
- Bölgedeki bitkisel ve hayvansal gıdaların ülke çapında bilinmesi ve markalaşmış olması.

Zayıflıklar

- Tarım sektöründe mekanizasyonun yetersiz kalması ve geleneksel metotların yaygın bir şekilde kullanılması,
- Bölgede büyük tarım işletmelerinin olmaması,
- Tarımsal ürünlerin pazarlamasında sorunların olması,
- Üreticilerin örgütlenme bilincinin düşük olması,
- Sektörün cazibesinin gitgide azalması, gençlerin tarımdan uzaklaşması,
- Kırsalda yaşam şartlarının zor olması ve altyapı eksikliklerinin bulunması
- Yem bitkisi yetiştiriciliğinin yeterli seviyede olmaması,
- KOBİ'lerin büyük oranda düşük teknolojiyle üretim yapması,
- Tarımsal arazilerin çok parçalı oluşu ve arazi toplulaştırma direncinin yüksek olması,
- Tarımsal ürünleri işlemeye dönük tesislerin yetersizliği,
- Hayvan kayıplarının fazla olması,
- Çiftçilerin besleme, refah, ıslah, hijyen ve sanitasyon gibi verimi artıran uygulamalar noktasındaki bilinç düzeyinin düşük olması,
- Bölge ile özdeşleşen tarımsal ürünlerin iç ve dış piyasaya ulaşımını kolaylaştıracak laboratuvar ve sertifikasyon altyapısının zayıf olması,
- Bölge'de genellikle kuru tarımın yapılması ve modern sulama sistemi kullanımının yetersiz olması
- Girdi maliyetlerinin yüksek olması,
- Zorlu ve uzun geçen kış mevsimi sebebiyle sezonda sadece bir kere ürün alınabilmesi,
- Kooperatiflerin ve üretici örgütlerinin kurumsal kapasitelerinin zayıf olması,
- Tarım sektöründe elde edilen katma değerin düşük olması ve yetersiz sermaye birikimi,
- Sürü yöneticisi ve tarım işçisi bulunamaması,
- Tarımsal üretimin aile işletmesi düzeyinde yapılması nedeniyle rekabet edebilirliğin düşük olması.

Müdürlüğümüz; Bakanlığımızın hedefleri doğrultusunda ulusal politikalar ile Ardahan'ın yerel dinamiklerini birlikte değerlendirerek, tüm paydaşlarla iş birliği içinde kamu kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanmayı temel ilke edinmiştir. Bu anlayışla, başta üreticilerimiz olmak üzere ilimizde yaşayan tüm vatandaşlarımızın refah düzeyini artırmaya yönelik politika ve uygulamaların hayata geçirilmesine kararlılıkla devam edilmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte; toprak, su, mera ve orman gibi tarım sektörünün temel üretim kaynaklarının tek çatı altında toplanması, bütüncül ve etkin bir yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamıştır. Bu yaklaşımın, Ardahan'da sürdürülebilir kırsal yaşamı güçlendiren, tarımsal üretimi destekleyen ve il ekonomisine doğrudan katkı sunan bir yapıya dönüşmesi amacıyla, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Müdürlüğümüzün 2025 Yılı İdari Faaliyet Raporu; kamu idarelerinde stratejik yönetim anlayışını esas alan yasal düzenlemelere uygun olarak, kaynakların etkin, ekonomik ve verimli kullanılması çerçevesinde hazırlanmıştır. Raporun oluşturulma sürecinde tüm hizmet birimlerimizin karar alma ve değerlendirme süreçlerine aktif katılım sağlaması, Müdürlüğümüzün il, bölge ve ulusal düzeyde Bakanlık hedeflerine ulaşma başarısını artıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

IV) ÖNERİ VE TEDBİRLER

Bölgenin sahip olduğu doğal zenginlikler, hayvancılık potansiyeli ve özgün tarımsal ürün çeşitliliği; kırsal kalkınmanın desteklenmesi ve sürdürülebilir tarımsal üretimin sağlanması açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu kapsamda, bölgenin marka değeri taşıyan hayvansal ve bitkisel ürünlerinin coğrafi işaretleme süreçlerinin hızlandırılması, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin desteklenmesi önerilmektedir. Turizm potansiyeliyle entegre bir yaklaşımla yerel ürünlerin katma değerinin artırılması, üreticilerin gelir düzeyine olumlu katkı sağlayacaktır.

Tarım ve hayvancılığa dayalı gıda sanayiinin gelişime açık olması dikkate alınarak, küçük ve orta ölçekli işletmelerin modernizasyonu, işleme–paketleme altyapılarının güçlendirilmesi ve üretici örgütlenmesinin teşvik edilmesi önem arz etmektedir. Beşikkaya Barajı'nın tamamlanmasıyla birlikte sulu tarıma geçişin sağlayacağı imkânlardan azami düzeyde faydalanılması için ürün deseninin planlanması, suyun etkin ve verimli kullanımına yönelik eğitim ve yayım faaliyetlerinin artırılması gerekli görülmektedir.

Temiz ve bozulmamış doğanın sunduğu avantajlar doğrultusunda organik ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, bu üretim modellerine yönelik desteklerin etkin kullanımı ve sertifikasyon süreçlerinde üreticilere rehberlik edilmesi önerilmektedir. Hayvansal atıkların değerlendirilmesi amacıyla biyogaz tesislerinin kurulumu ve yaygınlaştırılması, hem çevresel riskleri azaltacak hem de yenilenebilir enerji üretimiyle ekonomiye katkı sağlayacaktır. Peynir altı sularının değerlendirilmesine yönelik yatırımların teşvik edilmesi de önemli bir katma değer unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Bölgedeki üniversitelerle iş birliği artırılarak, bilimsel bilgi ve araştırma sonuçlarının üretim süreçlerine aktarılması, yerel genetik kaynakların korunması ve geliştirilmesi sağlanmalıdır. Kafkas arı ırkı, Morkaraman koyun ırkı ve kavılca buğdayı gibi genetik değeri yüksek türlerin korunmasına yönelik projeler desteklenmeli, bu türlerin ekonomik değeri artırılmalıdır.

Öte yandan, kırsal yaşamın cazibesini yitirmesi ve göç olgusuna karşı; genç çiftçilerin desteklenmesi, kırsalda yaşam kalitesini artıracak sosyal ve ekonomik tedbirlerin hayata geçirilmesi önem taşımaktadır. Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının önlenmesi için denetimlerin artırılması ve arazi kullanım planlamasının etkin şekilde uygulanması gerekmektedir.

Hayvancılığın ağırlıklı olarak mera alanlarında yapılması nedeniyle salgın ve bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu veterinerlik hizmetlerinin güçlendirilmesi, aşılama ve bilinçlendirme çalışmalarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Küresel iklim krizinin olumsuz etkilerine karşı; iklime dayanıklı çeşitlerin kullanımı, su ve toprak koruma tedbirleri ile sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesi büyük önem arz etmektedir.

Sanayi tesislerinin çevresel etkilerinin azaltılması amacıyla çevre mevzuatına uyumun sıkı şekilde denetlenmesi, tarımsal üretimi olumsuz etkileyecek faaliyetlerin önüne

geçilmesi gerekmektedir. Ayrıca ekonomik dalgalanmalar nedeniyle artan girdi maliyetlerine karşı, destekleme politikalarının etkin kullanımı ve üreticilerin maliyetlerini azaltacak alternatif uygulamaların yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Geleneksel üretim yöntemleri ve yöresel ürünlere ilişkin bilgi birikiminin kaybolmaması için, bu değerlerin kayıt altına alınması, eğitim ve tanıtım faaliyetleriyle gelecek nesillere aktarılması sağlanmalıdır.

V) EK TABLOLAR

Tablo 32: Bina Varlığı İlçelere Göre Dağılımı

Kurum	Adet	m ²	Yapım Yılı	Mülkiyeti Kime Ait
Göle İlçe Müdürlüğü	Hizmet Binası	-	-	Kaymakamlık Hizmet Binasında Hizmet Veriyor
	Lojman	-	-	-
Hanak İlçe Müdürlüğü	Hizmet Binası	217/3 ada parsel 2 759,96 m2	1948	Milli Eğitim Bakanlığı
	Okul	217/4 ada parsel 587/22, m2 İki katlı	1983	Hazine
Damal İlçe Müdürlüğü	Hizmet Binası			Kaymakamlık Hizmet Binasında Hizmet Veriyor
	Lojman			
Çıldır İlçe Müdürlüğü	Hizmet Binası	320	1964	Hizmet Binası
	Lojman	-	-	-
Posof İlçe Müdürlüğü	Hizmet Binası			Kaymakamlık Hizmet Binasında Hizmet Veriyor
	Lojman			

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS)

Tablo 33: Araç Durumu İlçelere Göre Dağılımı

	Hizmet Aracı Sayısı				
	Envanter		Kiralama	Geçici Tahsis	Toplam
	Model Yılı	Adet			
Göle İlçe Müdürlüğü					
Kamyonet	2013	1	-	-	1
Hanak İlçe Müdürlüğü					
Binek	2000	1	-	-	1
Binek	1996	1	1	-	1
Binek	2015	1	1	-	1
Damal İlçe Müdürlüğü					
Pick-up	2022	1		-	1
Otomobil	2007	1			1
Otomobil	2010	1		-	1
Çıldır İlçe Müdürlüğü					
Pikap (Isuzu)	2015	1	-	-	1
Pikap (Mazda)	2001	1			1
Posof İlçe Müdürlüğü					
Pikap	2013	1	-	-	1

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS, İl Müdürlüğü Kayıtları vb.)

Tablo 34: Teknolojik Kaynakların İlçelere Göre Dağılımı (adet)

Malzemenin Adı	Göle	Hanak	Damal	Çıldır	Posof
Masaüstü Bilgisayar	33	23	12	14	7
Dizüstü Bilgisayar	1	1	-	2	9
Tablet Bilgisayar	-	-	-	0	-
Yazıcı	33	16	9	6	6
Faks	-	1	1	1	2
Fotokopi Makinesi	2	2	1	2	2
Projeksiyon Cihazı	1	1	-	1	1
Tarayıcı	5	2	1	2	3
Telefon	13	2	2	6	-
Modem	-	1	1	1	-
Fotoğraf Makinesi	-	-	-	-	2
Kamera	5	8	-	8	-
Video	-	1	-	-	-
Yazılım Lisansı	-	-	-	-	-

Kaynak: (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi-TKYS)

Tablo 35: Personelin Hizmet Sınıflarına Göre İlçelere Dağılımı

ÜNVAN	Göle	Hanak	Damal	Çıldır	Posof
İl Müdürü					
İl Müdür Yardımcısı					
Şube Müdürü					
İlçe Müdürü	1	1	1	1	1
AVH			-		
GİH		2	1		
THS		3	1	4	2
SHS	6	6	1	1	5
YHS		2	-		
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	1	-	-		
4/B Sözleşmeli	14	12	7	9	4
İşçi	1	2	-	1	
Güvenlik	1		-		
Hizmet Alımı (Şoför vb.)		1	-		
Toplam	24	29	11	16	12

AVH: Avukatlık Hizmetleri Sınıfı, GİH: Genel İdare Hizmetleri Sınıfı, SHS: Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı, THS: Teknik Hizmetler Sınıfı, YHS: Yardımcı Hizmetler Sınıfı

Kaynak: (Personel Bilgi ve Yönetim Sistemi-PBYS)

[https:// ardahan.tarimorman.gov.tr/](https://ardahan.tarimorman.gov.tr/)

[ardahantarim](#)

[ardahaniltarimveormanmudurlugu](#)

[ardahantarim](#)

[ardahantarimorman](#)

**T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**

ARDAHAN İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

Adres:
Kaptan Paşa Mah. Cumhuriyet Cd. No=20 Merkez / ARDAHAN